

Milja Tuomi & Anna Vuorensyrjä

Työikäisten ihmisten suhtautuminen imetykseen julkisilla paikoilla

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sairaanhoidaja (AMK)

Hoitotyön koulutusohjelma

Opinnäytetyö

5.5.2017

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Milja Tuomi, Anna Vuorensyrjä Työkäisten ihmisten suhtautuminen imetykseen julkisilla paikoilla 44 sivua + 3 liitettä 5.5.2017
Tutkinto	Sairaanhoitaja AMK
Koulutusohjelma	Hoitotyön koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Hoitotyön suuntautumisvaihtoehto
Ohjaaja(t)	Lehtori Marita Räsänen
<p>Imetyksellä on lukuisia terveysvaikutuksia niin vauvalle kuin imettävälle äidillekin. Kansainvälinen imetyssuositus on, että lasta täysimetetään kuuden kuukauden ikäiseksi. Suomalaiset ovat pääosin asennoituneet imetykseen myönteisesti ja tiedostavat sen terveysvaikutukset. Suomessa imetetään kuitenkin muihin Pohjoismaihin verrattuna vähiten. Vain yksi prosentti kuuden kuukauden ikäisistä lapsista on täysimetettyjä. On tutkittu, että yhteiskunnan asenteet julkista imetystä kohtaan vaikuttavat voimakkaasti imetyksen toteutumiseen. Yhteiskunnan negatiiviset asenteet julki-imetystä kohtaan on yleisin syy siihen, miksi äidit eivät imetä julkisesti.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia millaisena työkäiset ihmiset kokevat imetyksen julkisella paikalla, miten julki-imetys tulisi heidän mielestään toteuttaa sekä millaisiksi he kokevat yhteiskunnan imetysasenteet. Opinnäytetyön tilaajana on Vauva Suomi ry, joka pyrkii edistämään vauvamyönteisyyttä yhteiskunnassa. Opinnäytetyö toteutettiin määrällisiä sekä laadullisia menetelmiä käyttäen. Tutkimusaineisto kerättiin lomakehaastattelun avulla, jonka teetimme helsinkiläisessä kauppakeskuksessa gallupina. Haastatteluun osallistui 103 ihmistä, iältään 18–64-vuotiaita. Vastaajat valikoituivat satunnaisesti. Aineisto analysoitiin käyttämällä SPSS-tilasto-ohjelmaa ja sisällönanalyysejä.</p> <p>Tulosten mukaan 85,4 % vastanneista piti imetystä sopivana julkisilla paikoilla. Imetyksen näkeminen julkisella paikalla oli 4,9 % mielestä epämiellyttävää. Vastaajista yli puolet (54,4 %) näki imettäviä äitejä julkisilla paikoilla harvoin. Vain alle puolet (43,9 %) vastaajista pitivät ihmisten imetysasenteita positiivisina. Tuloksista ilmeni myös jakautuneita ja kielteisiä mielipiteitä imetysasenteista.</p> <p>Julkisten paikkojen tulisi olla imetykselle suotuisia. Tieto imetyksen terveyshyödyistä ja varhaisen vuorovaikutuksen merkityksestä tulisi sisällyttää suomalaiseen koulujärjestelmään, jolloin pystytään jo varhain edistämään imetysmyönteistä asennetta. Median avulla voidaan normalisoida imetystä ja näin edistää imetysmyönteisyyttä. Yhteiskunnan asenteisiin vaikuttamalla voidaan kaikista parhaiten luoda imetysmyönteistä ilmapiiriä.</p>	
Avainsanat	Imetys, julkinen imetys, imetysasenteet, imetysmyönteisyys, yhteiskunta

Author(s) Title Number of Pages Date	Milja Tuomi, Anna Vuorensyrjä Attitudes of Working Age People Toward Breastfeeding in Public Places 44 pages + 3 appendices 5 May 2017
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Nursing and Health Care
Specialisation option	Nursing
Instructor(s)	Marita Räsänen, Senior Lecturer
<p>Breastfeeding has numerous health benefits for babies and nursing mothers. International breastfeeding recommendation is to breastfeed exclusively an infant till the age of six months. The Finns are mainly oriented positively toward breastfeeding and are aware of its health benefits. However, mothers in Finland breastfeed their children the least compared to the other Nordic countries. Only one per cent of children aged six months are exclusively breastfed. Studies show that society's attitudes toward public breastfeeding have a strong influence on the realization of breastfeeding. Society's negative attitudes toward breastfeeding in public is the most common reason why mothers do not breastfeed in public.</p> <p>The objective of this thesis is to survey how working age people experience breastfeeding in public places, what are society's breastfeeding attitudes and their opinions how breastfeeding should be carried out in a public place. This thesis is made for Vauva Suomi ry, which aim to promote baby friendly attitude in society. The thesis was conducted using quantitative and qualitative methods. The data were collected using a questionnaire. 103 people, aged 18–64 years, were interviewed in a shopping center in Helsinki. The respondents were selected randomly. The data was analyzed using the SPSS statistical program and content analysis.</p> <p>In conclusion, 85.4% of respondents considered breastfeeding in public places suitable. Seeing breastfeeding in public made 4.9% of the respondents feel uncomfortable. More than half (54.4%) saw lactating mothers in public places only rarely. However, less than a half (43.9%) of respondents thought that people's attitudes towards breastfeeding are positive. The results showed also distributed and negative opinions about breastfeeding attitudes.</p> <p>Public places should be conducive to breastfeeding. Information about health benefits of breastfeeding and the importance of early interaction should be included in the Finnish school system, to promote positive attitude toward public breastfeeding. Media can be used normalizing breastfeeding and promoting positive attitude toward breastfeeding. Influencing society's attitudes is the best way to create a positive environment for breastfeeding.</p>	
Keywords	breastfeeding, public breastfeeding, breastfeeding attitudes, baby friendly, society

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys	2
3	Imetyksen terveyshyödyt	2
3.1	Imetyksen vaikutus lapsen terveyteen	3
3.2	Imetyksen vaikutus äidin terveyteen	4
3.3	Rintamaidon terveyshyödyt	4
4	Imetyssuosituks	5
5	Imetykseen yhteydessä olevat tekijät	7
5.1	Sosiodemografiset tekijät	7
5.2	Kulttuurin vaikutus	8
5.3	Median vaikutus	9
6	Julkinen imetys ja yhteiskunnan imetysasenteet	10
6.1	Imettävät äidit julkisella paikalla	12
7	Imetyksen edistäminen	13
7.1	Terveydenhuollon rooli ja imetysohjaus	13
7.2	Vauvamyönteisyysohjelma	14
7.3	Imetyksen haasteet	16
8	Opinnäytetyön empiirinen toteuttaminen	16
8.1	Haastattelulomakkeen laadinta	17
8.2	Aineiston keruu	18
8.3	Määrällisten kysymysten analysointi	19
8.4	Sisällönanalyysi	20
9	Tulokset	21
9.1	Suhtautuminen julkiseen imetykseen	21
9.2	Sukupuolen ja iän vaikutus	23
9.3	Imetyksen toteuttaminen julkisella paikalla	24
9.3.1	Julki-imetyksen tarkasteleminen eri näkökulmista	24

9.3.2	Julkisen imetyksen toteuttaminen	25
9.3.3	Hyväksyttävänä pidettävät imetyspaikat	27
9.3.4	Julkisen imetyksen herättämät tunteet	28
9.4	Yhteiskunnan imetysasenteet	29
9.4.1	Asenteet julkista imetystä kohtaan	29
9.4.2	Median ja kulttuurin vaikutus imetysasenteisiin	31
9.4.3	Julkisen imetyksen asenne-erot	32
9.4.4	Yhteiskunnan asenteiden kehittyminen	33
10	Pohdinta	33
10.1	Tulosten tarkastelu	34
10.2	Eettisyys	37
10.3	Luotettavuus	38
10.4	Johtopäätökset ja kehittämissuhteet	40
	Lähteet	42
	Liitteet	
	Liite 1. Haastattelulomake	
	Liite 2. Sisällönanalyysi – Miten imetys tulisi julkisella paikalla toteuttaa	
	Liite 3. Sisällönanalyysi – Millaiseksi ihmisten imetysasenteet koetaan	

1 Johdanto

Imetyksellä on lukuisia terveysvaikutuksia niin vauvalle kuin imettävälle äidillekin (Dillard 2015: 72). Se tukee äidin ja lapsen välisen kiintymyssuhteen syntymistä (Tiitinen 2016). Kansainvälinen imetyssuositus on, että lasta täysimetetään kuuden kuukauden ikäiseksi (Deufel – Montonen 2010: 8). Suomessa kuitenkin vain alle 1 % vauvoista ovat kuuden kuukauden ikäisenä täysimetettyjä (Lehtinen 2014: 7). Vaikka suomalaiset ovat pääosin asennoituneet imetykseen myönteisesti, nähdään Suomessa imettäviä äitejä julkisilla paikoilla vain vähän (Hannula 2003: 21; Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 39). Yhteiskunnan asenteet julkista imetystä kohtaan vaikuttavat voimakkaasti imetyksen toteutumiseen ja se on yksi yleisimmistä syistä siihen, mikseivät äidit imetä julkisesti (Scott ym. 2015: 82; Lipitt ym. 2014: 358). Tästä syystä on tärkeää lisätä imetyksmyönteisyyttä normalisoimalla sitä ja korostamalla imetyksen luonnollisuutta muun muassa median ja koulutuksen avulla. Mahdollisuuksien mukaan pitäisi yrittää edistää julkisen imetyksen toteuttamista jo yksilötasolla, synnytyssairaaloissa, neuvoloissa ja kodeissa, koska yhteisön asenteita on vaikeampi lähteä muuttamaan. Kehittämisehdotuksena on kiinnittää julkisilla paikoilla huomiota siihen, että ympäristö on imetykselle suotuisa.

Opinnäytetyön aiheena on työikäisten henkilöiden suhtautuminen imetykseen julkisilla paikoilla. Vastauksia haluttiin kysymykseen, miten imetykseen julkisilla paikoilla suhtaudutaan yhteiskunnassa. Otanta on rajattu työikäisiin ihmisiin eli 18–64-vuotiaisiin miehiin ja naisiin, jotta otos olisi rajattu, mutta vastaisi yhteiskuntaa mahdollisimman kattavasti. Opinnäytetyön tarkoitus on löytää keinoja, joilla imetyksestä saadaan entistä luonnollisempi tapahtuma ja näin saada yhteiskuntaa imetyksmyönteisemmäksi.

Opinnäytetyön aihe valittiin sen kiinnostavuuden ja ajankohtaisuuden vuoksi. Imetys julkisilla paikoilla on ollut esillä myös mediassa ja aiheuttaa tasaisin väliajoin keskustelua. Aihe liittyy kiinteästi hoitotyön tutkinto-ohjelmaamme. Opinnäytetyömme tehdään yhteistyössä Vauva Suomi ry:n kanssa, joka on vauvojen asialla ja kiinnostunut tarkastelemaan maailmaa vauvojen näkökulmasta. Uskommekin heidän hyötyvän opinnäytetyöstämme.

2 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyössä tutkittiin yhteiskunnan suhtautumista imetykseen julkisilla paikoilla. Selvitimme, millaisena työikäiset ihmiset kokevat imetyksen julkisella paikalla, miten julki-imetyks heidän mielestään kuuluisi toteuttaa sekä millaisena he kokevat yhteiskunnan imetysasenteet. Suomessa ei ole tehty aiheesta aikaisempaa tutkimusta ja tästä syystä haluamme tutkia aihetta. Oletamme, että imetyksen näkymisellä julkisilla paikoilla on vaikutusta ihmisten imetysasenteisiin sekä täysimetyksen kestoon Suomessa.

Opinnäytetyön tarkoitus on tuottaa tietoa yhteiskunnan asenteista julki-imetystä kohtaan sekä löytää keinoja, joilla imetyksestä saadaan entistä luonnollisempi tapahtuma julkisilla paikoilla. Myötäilemme Vauva Suomi ry:n periaatetta, jossa maailma nähdään vauvan näkökulmasta ja tavoitteena on saada vauvat yhdenvertaisiksi yhteiskuntaan. Imetyksen mahdollistaminen missä vain yhteiskunnan ympäristössä ilman sosiaalista paheksuntaa on vauvojen ja imettävien äitien etu. Tavoitteena on selvittää työikäisten ihmisten suhtautumista imetykseen julkisilla paikoilla.

Tutkimuskysymys opinnäytetyössä on:

Miten työikäiset ihmiset suhtautuvat imetykseen julkisilla paikoilla?

3 Imetyksen terveyshyödyt

Imetyksellä on lukuisia terveysvaikutuksia niin vauvalle kuin imettävälle äidillekin. Lääketieteen mukaan imetys on paras ja optimaalisin tapa ruokkia lasta. Onkin ensisijaisen tärkeää korostaa imetyksen terveysvaikutuksia ja sen välttämättömyyttä. (Dillard 2015: 72–73.) Imetys vahvistaa äidin ja vauvan välistä vuorovaikutusta ja näin edistää heidän välistä kiintymyssuhdetta (Tiitinen 2016). Vuorovaikutus evästää vauvan psyyken ja aivojen kehittymistä. Varhainen vuorovaikutus on tärkeää vauvan tunne-elämän ja käyttäytymisen säätelyn kannalta. Se kehittää myös vauvan sosiaalisia vuorovaikutustaitoja, moraalialia ja stressinsäätelykykyä. (Deufel – Montonen 2010: 24–25.) Imetyksen aikainen ihokontakti lisää mielihyvähormoni oksitosiinin eritystä niin äidillä kuin lapsellakin. Imetyksen aloittamisessa ensimmäiset päivät ja viikot ovat ensisijaisen tärkeitä imetyksen onnistumisen kannalta. Tiheä imetystahti lisää

maidontuotantoa ja auttaa ylläpitämään sitä. Myös äidin oikeanlainen imetysasento ja vauvan hyvä imemisote vahvistavat, että imetys on onnistunut. (Tiitinen 2016.)

3.1 Imetyksen vaikutus lapsen terveyteen

Äidinmaito on vauvalle luonnollinen ja lajispesifinen ravinnonlähde (Hermanson 2012). Ravintoaineet imeytyvät äidinmaidosta täydellisemmin kuin korvikkeista ja takaavat yleensä terveelle, täysaikaiselle lapselle normaalin kasvun ja kehityksen ensimmäisten kuuden kuukauden aikana (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 28–29). Rintamaito sisältää immunologisia aineita, jotka ehkäisevät infektio- ja ripulitauteja vauvalla sekä edistävät ruoansulatuskanavan kehittymistä (Hermanson 2012). Rintamaidossa on vasta-aineita sellaisia hengitystieinfektioita ja ripulitauteja vastaan, jotka äiti on aikaisemmin sairastanut. Koska vauva ja äiti elävät samassa yhteisössä, vauva todennäköisesti kohtaa äidin elinympäristössä olevia taudinaiheuttajia. Näin ollen rintamaito suojaa vauvaa ympäristön yleisemmiltä infektioilta. Rintamaidossa on runsaasti pitkäketjuisia monitydyttymättömiä rasvahappoja, jotka ovat tärkeitä vauvan keskushermoston kehityksen kannalta. (Deufel – Montonen 2010: 37–39.)

Rintamaidosta vauva saa tarvitsemansa ravintoaineet, joilla on terveyshyötyjä jopa aikuisikään saakka. Imetetyillä lapsilla on aikuisina todettu vähemmän valtimosairauksia ja matalammat kolesterolitasot. (Hermanson 2012.) Imetyksen on todettu myös vähentävän kohonneen verenpaineen riskiä sekä ylipainoisuutta aikuisiällä. Useat tutkimukset ovat osoittaneet imetyksen vähentävän lihavuuden riskiä yli 20 prosenttia. Imetyksen suojaavaa vaikutusta on esitetty myös eri autoimmuunisairauksia vastaan. Esimerkiksi diabeteksen, Crohnin taudin ja keliakian ehkäisevään vaikutukseen on liitetty imetys. Sitä, miten suojavaikutuksen mekanismi toimii, ei kuitenkaan vielä tunneta. (Deufel – Montonen 2010: 40–43.)

Imetyksellä on vaikutusta myös lapsen suun terveyteen ja kehitykseen. Se edistää oikeanlaista purentaa sekä vahvistaa lapsen suun lihaksistoa. Pulloruokituilla vauvoilla todetaan useammin purentavirheitä ja pulloruokinta voi johtaa vauvan vääränlaiseen imemisliikkeeseen. Myös tutin käyttöä suositellaan tästä syystä rajoittamaan minimiin. Vauvojen imemistarve on yksilöllistä. Äidinmaidon sisältämä laktoosi saattaa edistää lapsen hampaiden reikiintymistä. Imetyksen terveyshyödyt suun ja hampaiston

kehitykselle on kuitenkin suuremmat, joten imetyksen pituuteen ei puututa. Varmistamalla lapsen fluorin saanti sekä terveellinen ruokavalio, ei imetys kuitenkaan ole hampaiden reikiintymisen riskitekijä. (Deufel – Montonen 2010: 44–48.)

3.2 Imetyksen vaikutus äidin terveyteen

Imetyksen on todettu nopeuttavan äidin synnytyksestä palautumista ja toipumista sekä helpottavan palaamista takaisin painoon ennen raskautta. Imettäminen on niin perheille kuin yhteiskunnalle edullinen vaihtoehto ja sen lisäksi myös ympäristöystävällistä. (Hermanson 2012.) Imettäneillä naisilla on todettu alempi riski sairastua osteoporoosiin verrattuna naisiin, jotka eivät ole imettäneet. Raskauden sekä imetyksen aikana luun mineraalitiheys lisääntyy, jolla on suojaava vaikutus osteoporoosin synnyssä. Imettäneillä äideillä on todettu olevan 22 prosenttia pienempi riski sairastua rintasyöpään verrattuna naisiin, jotka eivät ole imettäneet. Imetyksellä on näyttöä myös munasarjasyövän riskin pienentymisestä ennen vaihdevuosisia. (Blincoe 2005: 398–401.) Diabetesta sairastavalle äidille imetys on hyödyllistä, sillä se alentaa verensokeria. Se vähentää tyyppin 1 diabeetikoilla insuliinin tarvetta. Imetys lisää energian poistumista ja kuluttaa kaloreita. Tämä auttaa painonhallinnassa, josta hyötyvät etenkin aikuisiän diabeetikot. (Deufel – Montonen 2010: 43.)

Oksitosiini on hormoni, jota erittyy imettäessä ja auttaa kohdun palautumisessa. Oksitosiini saa kohdun supistumaan ja palautumaan kokoon ennen raskautta. Tämä vähentää myös riskiä synnytyksen jälkeisiin verenvuotoihin. Imetyksen yhteydessä erittyvällä prolaktiinilla on vaikutusta äidin stressitasoon. Prolaktiini aikaansaa maidontuotannon ja auttaa ylläpitämään sitä. Tutkimuksissa on osoitettu imettävien äitien kokevansa olonsa rauhallisemmaksi verrattuna imettämättömiin äiteihin. Tätä on perusteltu prolaktiinin vaikutuksella. Imettävillä äideillä myös adrenaliinia erittyy vähemmän kuin äideillä, jotka eivät rintaruoki lastaan. (Blincoe 2005: 398–401.)

3.3 Rintamaidon terveyshyödyt

Äidin rintamaito on koostumukseltaan juuri oikeanlaista lapselleen ja sen koostumus muuttuu imetyksen kuluessa. Ensimmäisten imetyspäivien rintamaitoa kutsutaan kolostrumiksi, jossa on runsaasti taudeilta suojaavia immunoglobuliineja. (Deufel – Montonen. 2010: 24.) Se on laksatiivi, joka sisältää kasvutekijöitä. Kolostrum auttaa

myös lapsenpihkan poistumisessa elimistöstä. (Lehtinen 2014: 6.) Kahden viikon jälkeen puhutaan kypsästä maidosta, jolloin rintamaidon ravintopitoisuudet ovat lopullisella tasolla eivätkä enää radikaalisti muutu. Rintamaitoon vaikuttaa kuitenkin äidin ravitseminen, joten koostumus on hieman erilainen jokaisella imetyskerralla. (Deufel – Montonen 2010: 24–25.)

Rintamaito sisältää vauvalle tärkeitä ravintoaineita, jonka noin puolet energiamäärästä muodostuu rasvasta. Hiilihydraateista suurin osa on laktoosia. Proteiinipitoisuus vähenee imetyksen jatkuessa neljänteen viikkoon saakka, jolloin se tasaantuu. Jopa 20 % rintamaidosta on myös vapaita aminohappoja sekä ureaa. Rintamaidossa on paljon enemmän helposti imeytyvää heraproteiinia kuin lehmänmaidossa, jonka takia rintamaidossa on parempi proteiinien hyötysuhde. Rintamaito sisältää myös useita mineraaleja ja hivenaineita, kuten kalsiumia ja fosforia. Raudan ja sinkin määrä rintamaidossa laskee imetyksen edetessä, ja kuuden kuukauden jälkeen vauva tarvitsee niitä muusta ravinnosta. Rintamaidossa D- ja K-vitamiinien määrä on vähäinen. Tästä syystä D-vitamiinilisää suositellaan vauvalle normaalin kasvun takaamiseksi sekä riisitaudin ehkäisemiseksi. Suomessa vauvoille annetaan syntymän yhteydessä K-vitamiinipistos, joka takaa riittävän K-vitamiinin saannin aina kiinteän ruoan aloitukseen saakka. (Deufel – Montonen 2010: 33–36.)

4 Imetyssuosituks

Suomessa noudatetaan kansainvälisiä imetyssuosituksia, jotka WHO ja Unicef ovat laatineet (Lehtinen 2014: 6). Suositus on, että vauvaa täysimetetään kuuden kuukauden ikäiseksi. Suositus perustuu tutkimustietoon, jossa puolen vuoden yksinomainen rintaruokinta suojasi vauvoja mahasuolikanavan infektiolta sekä vähensi näin vauvojen kuolleisuutta. Kuuden kuukauden jälkeen osittaista imetystä suositellaan jatkettavaksi kahteen ikävuoteen asti. (Deufel – Montonen 2010: 8-10.) Kuuden kuukauden jälkeen suositellaan jatkettavaksi osittaista imetystä, jolloin vauva saa äidinmaidon ohella myös korviketta sekä suurenevissa määrin kiinteitä ruokia (Aittokoski – Huitti-Malka – Salokoski 2009: 88–97). Suomen allergiaohjelma on määritellyt täysimetyksen keston 4–6 kuukauteen. Perusteena on tutkimustieto, jossa imetyksen allergisia sairauksia vähentävä vaikutus on todettu olevan imetyksen pitkäkestoisuuden, eikä niinkään täysimetyksen ansiota. Lisäruokien maistelu imetyksen ohella siedättää lapsen elimistöä eri ravintoaineille. (Lehtinen 2014: 6-7.) Kaikilla lapsilla on oltava mahdollisuus

terveelliseen ja ravinteikkaaseen lisäruokaan kuudesta kuukaudesta eteenpäin (Deufel – Montonen 2010: 8-10). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on laatinut toimintaohjelman imetyksen edistämiseksi, joka on ensimmäinen laaja-alainen ohjelma imetyksen edistämiseksi Suomessa (Lehtinen 2014: 7).

Suomessa imetyssuosituksia on julkaistu 1970-luvulta lähtien. Viimeisin lapsiperheille suunnattu ravitsemussuositus on annettu vuonna 2016, jonka on laatinut Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen pääjohtajan nimeämä asiantuntijatyöryhmä. Syödään yhdessä – ruokasuosituksissa huomioidaan imettävän äidin ravitsemus ja sen vaikutus rintamaidon koostumukseen. Suosituksissa kerrotaan myös imeväisikäisen rintamaidosta saadusta ravinnosta, äidinmaitokorvikkeista sekä kiinteiden ruokien aloittamisesta. (Syödään yhdessä – ruokasuositukset lapsiperheille 2016: 62–75.)

Imetyssuositusten toteutumisen turvaamiseksi on luotu Yhdistyneiden kansakuntien lasten oikeuksien sopimuksen 24. artikla. Artikla on tehty imetyksen suojelemiseen ja Suomen valtio on sitoutunut noudattamaan sitä. Sopimus edellyttää, että yhteiskunta, erityisesti vanhemmat ja lapset, saavat tarvittavan tiedon, tuen ja opastuksen lapsen terveydestä ja ravitsemuksesta sekä rintaruokinnan eduista. (Lehtinen 2014: 6-7.)

Sopimusvaltiot tunnustavat, että lapsella on oikeus nauttia parhaasta mahdollisesta terveydentilasta sekä sairauksien hoitamiseen ja kuntoutukseen tarkoitetuista palveluista. Sopimusvaltiot pyrkivät varmistamaan, ettei yksikään lapsi joudu luopumaan oikeudestaan nauttia tällaisista terveystalvakuista. (Yhdistyneiden kansakuntien lapsen oikeuksien sopimus § 24.)

Artikla velvoittaa tiedottamaan imetyksestä asiallisesti sekä puuttumaan haittoihin, joita äidinmaitokorvikkeiden mainonta saattaa aiheuttaa (Lehtinen 2014: 7).

Vuonna 1981 hyväksytty ja WHO:n laatima kansainvälinen markkinointikoodi äidinmaitokorvikkeista ja niitä vastaavista tuotteista velvoittaa jokaista WHO:n jäsenvaltiota edistämään imetystä sekä valvomaan äidinmaitokorvikkeiden markkinointia. Korvikkeiden pakkausmerkintöihin on erillinen ohjeistus ja koodi säätelee myös tuttien ja tuttipullojen mainontaa. Tavoitteena on varmistaa korvikkeiden oikeanlainen käyttö. Tieto äidinmaitokorvikkeista sekä vieroitusvalmisteista on tultava terveydenhuollon kautta ja niiden käytöstä kerrotaan vain, jos sen käytölle on lääketieteellistä tarvetta. Tiedotusaineiston on kerrottava imetyksen edullisuudesta ja ensisijaisuudesta sekä annettava tietoa äidin ravitsemuksesta ja imetyksen ylläpidosta. (Deufel – Montonen 2010: 528–532.)

5 Imetykseen yhteydessä olevat tekijät

Imetys on monimutkainen ilmiö, jonka toteutumiseen ja onnistumiseen vaikuttavat monet tekijät. Näitä ovat äitiin ja lapseen, lähipiiriin, ympäristöön ja yhteiskuntaan liittyvät tekijät. (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 35.) Imetyksen aloittamiseen ja keston on yhteydessä sosiodemografiset tekijät ja kulttuuri (Thulier & Mercel 2009: 259; Hannula 2003: 18). Myös median avulla voidaan vaikuttaa ihmisten imetysasenteisiin (Foss 2013: 338).

5.1 Sosiodemografiset tekijät

Imetyksen toteutumisella on huomattu olevan sosioekonomisia ja alueellisia eroja. Alueet, joissa imetystä tuetaan suunnitelmallisesti, imetysprosentti näkyy suurempana. Suomen sisäisten erojen lisäksi tämä näkyy myös Pohjoismaiden keskuudessa. Suomessa imetetään muihin Pohjoismaihin verrattuna vähiten. Elämäntilanne ja sosiodemografiset tekijät liittyvät vahvasti imetyksen toteutumiseen. Iällä, koulutustasolla, taloudellisella asemalla ja sosiaalisella statuksella on huomattu olevan vaikutuksia imetyksen aloitukseen ja keston. (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 35–36.)

Nuoret ja vähemmän koulutetut äidit imettävät lyhemmän aikaa ja tarjoavat aikaisemmin lisäruokintaa. Sektio, ennenaikainen synnytys ja äidin sairaus, kuten diabetes, saattavat vaikuttaa lyhentävästi imetyksen keston. (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 35–36.) Lyhyeen imetykseen saattaa vaikuttaa myös etniseen vähemmistöön kuuluminen, yksinhuoltajuus sekä työttömyys. Jos raskaus on ollut ei-toivottu tai äiti on kokenut perheväkivaltaa, saattaa imetys olla lyhyempikestoisen. (Deufel – Montonen 2010: 154–155.) Niin äidin kuin isänkin tupakoinnilla on negatiivinen vaikutus imetyksen keston (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 35–36). Muita äidin terveyskäyttämiseen liittyviä syitä ovat runsas alkoholin käyttö, syömishäiriöt sekä ylipaino, jotka saattavat lyhentää imetyksen kestoja (Deufel – Montonen 2010: 155).

Imetyksen kesto on lukion käyneillä äideillä keskimääräisesti pidempi. Myös korkeasti koulutetuilla isillä oli positiivinen vaikutus imetyksen keston. (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 35–36.) Imetyksen keston pidentävästi vaikuttavat

myös äidin hyvä työtilanne ja perheen korkea tulotaso. Avioliitossa elävillä, uudestisyntyneillä sekä kotiäideillä imetys jatkuu keskimäärin pidempään. (Deufel – Montonen 2010: 155.) Joidenkin tutkimusten perusteella on myös todettu, että jos äitiä itseään on imetetty, lisäsi se imetyksen todennäköisyyttä (Hannula 2003: 19). Kansainvälisissä tutkimuksissa on havaittu, että imetys on yleistä köyhien, maaseudulla elävien ja perinteitä noudattavien keskuudessa. Imetys on vähäistä sosiaalisen nousun tai käännteentekevän elämänmuutoksen aikana. Se yleistyy hyväosaisten sekä korkeamman yhteiskunnallisen aseman saavuttaneiden keskuudessa, jos vain valtakulttuuri tarjoaa imetysmyönteisiä viestejä. (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 73.)

5.2 Kulttuurin vaikutus

Imetys ei ole vain biologiaa tai vaistonvaraista toimintaa, vaan kulttuurilla on siihen oma vaikutuksensa. Kulttuuriset mallit ohjaavat ihmisten ajattelua, tulkintoja ja toimintaa tiettyjen mallien mukaisiksi ja ylläpitävät samalla sosiaalista järjestystä. Äitiys on ympäröivän kulttuurin tuote, jonka mukaan nainen rakentaa omaa äiti-identiteettiään. Identiteetti muotoutuu sen perusteella, mitä äiti on vauvanhoidosta nähnyt, kuullut ja oppinut. Ympäröivällä kulttuurilla on siis selvä vaikutus niin imetyksen toteutumiseen kuin kestoonkin. (Huitti-Malka 2005: 9, 35.)

Imetysaikoja ja suunnitelmia tutkittaessa on todettu, että lapsen ruokintavan valintaan vaikuttavat kulttuuriset tekijät. Esimerkkinä tästä on Iso-Britanniassa ortodoksijuutalaiset, jotka imettävät huomattavasti enemmän kuin Skotlannin tai Irlannin väestö. Vieraaseen kulttuuriin sopeutumiseen liittyvät tutkimukset tukevat ajatusta siitä, että kulttuurilla on voimakas vaikutus imetyspäätöksiin. On todettu, että uuteen kulttuuriin sopeuduttuaan äidit alkavat vähitellen imettää uuden kulttuurin tapojen mukaisesti. Kulttuuriin liittyvät tavat vaikuttavat myös ensi-imetyksen ajoittamiseen. Suurimmassa osassa kulttuureista äidit aloittavat imetyksen muutamien tuntien aikana synnytyksestä. Kaikissa kulttuureissa näin ei kuitenkaan ole, vaan jotkut äidit imettävät lastaan vasta kahden ensimmäisen vuorokauden sisällä synnytyksestä. (Hannula 2003: 18.) Eri kulttuureissa imetykseen ja imetysaikaan liitetään erilaisia uskomuksia ja tapoja, jotka saattavat osaltaan kontrolloida imetystä. Tämä saattaa johtaa esimerkiksi virheellisiin käsityksiin äidinmaidon koostumuksesta. (Koskinen 2007: 10.)

Erilaiset imetykäytänteet siirtyvät monesti sukupolvelta toiselle. Suvun sanalla saattaa olla suurempi vaikutus imetyksen toteuttamiseen kuin terveydenhuollon edustajalla. Imetykäytänteisiin vaikuttaa niin yksilön kuin perheenkin arvot sekä sosiaalisesti vallalla olevat uskomukset. (Hannula 2003: 18.) Huitti-Malkan (2005: 22) mukaan länsimaisella ydinperheinstituutiolla, lastenruokateollisuudella ja yhteiskunnan asenteilla on ollut merkittävä vaikutus länsimaisen naisen imetyksen toteuttamiseen ja keston.

Länsimaissa naisten rinnat nähdään usein seksuaalisina objekteina, eikä niitä ensisijaisesti yhdistetä lapsen ruokkimiseen. Imetys on äidin ja lapsen välistä vuorovaikutusta ja se on hyvin henkilökohtainen kokemus. Toisten nähden imettäminen voikin tuntua pelottavalta, mikä voi rajoittaa äidin elämää. (Niemelä 2006: 89, 123–124.) Hannulan (2003:59) tekemästä tutkimuksesta kuitenkin ilmenee, että monet äidit kokivat imetyksen enemmän lisäävän, kuin heikentävän mahdollisuutta liikkua vauvan kanssa. Rinnan paljastaminen julkisesti koetaan yhteiskunnassa usein tabuksi, mikä saattaa aiheuttaa yhteisössä paheksuntaa. Kanssaihmisiltä saattaa kuulla inhottavia kommentteja heidän nähdessään imettävän äidin. Äitiä saatetaan kehottaa tuttipulloruokintaan tai poistumaan julkisesta tilasta imetyksen ajaksi. Suurelta yleisöltä saattaa kuitenkin jäädä huomioimatta se, että pulloruokinta on epäkäytännöllisempää ja epähygieenisempää kuin rintaruokinta. (Niemelä 2006: 123.)

5.3 Median vaikutus

Media vaikuttaa ihmisten asenteisiin imetystä kohtaan sekä välittää siitä tietoa. Median monipuolisella hyödyntämisellä, esimerkiksi internetin, kirjallisuuden ja sosiaalisen median avulla pystytään edistämään imetysmyönteisyyttä. Mediassa uutisoidaan herkemmin ne asiat, jotka liittyvät imetyksen terveydellisiin etuihin, eikä niinkään imetykseen kulttuurisena ilmiönä. (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 39.) Foss (2013: 338–339) on todennut tutkimuksessaan, että median avulla voidaan vaikuttaa asenteisiin. Median tarjoamalla tiedolla on merkitystä äidin päätökseen imettää. Normalisoimalla julkista imetystä esimerkiksi televisiossa voidaan vaikuttaa ihmisten imetysmyönteisyyteen. Yhteiskunnan imetysmyönteisyys lisää äitien mukavuutta imettää julkisilla paikoilla. Näyttämällä mediassa julki-imetystä normaalina tapahtumana saadaan ihmisten imetysasenteita muutettua sekä tuntemaan äidit oikeutetuiksi imettää missä vain.

6 Julkinen imetys ja yhteiskunnan imetysasenteet

Yhteiskunnan asenteiden vaikutuksesta julkiseen imetykseen on vain vähän tutkittua tietoa. Yhteiskunnan asenteita julkista imetystä kohtaan on tärkeää tarkastella, koska yhteiskunnan asenteilla on vaikutusta siihen imettääkö äiti. (Li – Rock & Grummer-Strawn 2007:122; Scott ym. 2015: 79.) Aikaisemmissa tutkimuksissa on havaittu, että sosiaaliset normit voivat vaikuttaa voimakkaammin imetyksen toteutumiseen kuin äidin omat asenteet ja tiedot. Erot imetyksen kestossa maiden välillä voivat osittain selittyä yhteiskunnan asenteilla julki-imetystä kohtaan. (Li ym. 2007: 123; Scott ym. 2015: 78.)

Aikaisempien tutkimusten mukaan ihmisten imetysasenteet ovat ensisijaisesti positiivisia (Li ym. 2007:124; Meng ym. 2013: 187). Mengin ym. (2013: 185) tutkimuksessa 18–64-vuotiaista osallistujista 70 % piti imetystä hyväksyttävä julkisilla paikoilla. Lipittin, Mastersonin, Davisin ja Whiten (2014: 358, 361) tekemässä tutkimuksessa selvitettiin yli 18 vuotiaiden aikuisten mielipiteitä julkisesta imetyksestä. Vastaaajista 9,4 % mielestä imetyksen tulisi olla lailla kielletty joissakin julkisissa paikoissa. 53,3 % vastasi, ettei jo kävelemään ja puhumaan oppinutta lasta tulisi imettää julkisesti. 67,8 % vastaajista oli sitä mieltä, että äidin tulisi peittää itsensä julkisilla paikoilla imetyksen ajaksi. Vastaaajista 13,3 % koki julkisesti tapahtuvan imetyksen kiihottavana. (Lipitt ym. 2014: 361.)

Yhteiskunnan hyväksyvät imetysasenteet tukevat äidin päätöstä imettää (Li ym. 2007:123, Scott ym. 2015: 78). Äidin aikaisempi kokema yhteisön negatiivinen suhtautuminen voi vaikuttaa vielä seuraavillakin imetyserroilla, vaikka äiti ei tällöin kielteisiä asenteita kohtaisikaan (Meng 2013: 185). Li ym. (2007:123) tutkivat imetysasenteiden muuttumista vuosina 1999–2003. He selvittivät tutkimuksessaan, kuinka hyväksyttävänä julkista imetystä pidetään ja koetaanko sen näkeminen epämiellyttävänä. Tutkimuksessa ilmeni, että vaikka asenteet eivät ole muuttuneet merkittävästi on niissä huomattavissa hieman muutosta huonompaan. Condonin, Tiffanyn, Symesin ja Bolgarin (2010: 29–30) tutkimuksessa korostettiin imetyksen luonnollisuutta ja tavallisuutta sekä vauvan tarpeiden ensisijaisuutta. Ihmisten imetysasenteiden ajatellaan olevan kielteisempiä kuin ne ovatkaan. (Condon ym. 2010: 29–30.)

Imetykseen asennoituminen eri maissa vaikuttaa myös siihen imettävätkö äidit (Scott ym. 2015: 82). Lipittin ym. (2014) tutkimuksessa todettiin, että monella on kielteisiä käsityksiä julkisesta imetyksestä. 37 % vastanneista oli sitä mieltä, että imetyksen

valinneiden äitien ei tulisi toteuttaa imetystä julkisilla paikoilla. Äidin huoli ja häpeä julki-imetyksestä sekä yhteisössä vallalla olevat normit ja asenteet voivat vaikeuttaa äidin imetysyrityksiä. (Lipitt ym. 2014: 358, 363.) Dillardin (2015: 72) mukaan, osa imetyksen lapsensa ruokintatavaksi valinneista äideistä on kohdannut syrjintää ja nöyryytystä. Erityisesti syrjintää on koettu silloin, jos on joutunut imettämään nälkäistä lasta kodin tai sallivan ympäristön ulkopuolella. Koska ympäröivä yhteiskunta ei aina ole ymmärtäväinen imettäviä naisia kohtaan, on vallalla oleviin normeihin ja ihmisten imetysasenteisiin vaikuttaminen tärkeää. (Dillard 2015: 72, 74.)

Lin ym. (2007:123) tutkimuksessa ei havaittu suurta asenne-eroa naisten ja miesten välillä. Naisista 37 % ja miehistä 36,9 % koki, että äidin ei tulisi imettää julkisella paikalla. Muissa tutkimuksissa on kuitenkin havaittu, että naiset suhtautuvat miehiä kielteisemmin imetykseen julkisilla paikoilla (Hannula 2013:54; Meng ym. 2013:186). Condonin ym. (2010: 29–30) tutkimuksessa yli puolet (50,3 %) naisista ei kokenut oloaan epämiellyttäväksi nähdessään imettäviä äitejä julkisilla paikoilla ja miehillä vastaava prosenttiluku oli 45,8. Tutkimus osoitti, että kaikissa ikä- ja sukupuoliryhmissä vähintään 50 % piti julki-imetystä sopivana. Meng ym. (2013: 187) tutkimuksesta käy ilmi, että alle 44-vuotiaat asennoituvat imetykseen hyväksyvämmiin kuin sitä vanhemmat ihmiset. Lin ym. (2007:124) ovat saaneet tutkimuksessaan samanlaisia tuloksia ja todenneet, että nuoret suhtautuvat vanhempia ihmisiä hyväksyvämmiin julkiseen imetykseen.

Julkisesti imettäminen koetaan usein melko hämmentävänä (Li ym. 2007: 124). Guttman ja Zimmerman (2000:1456) toteavat tutkimuksessaan tämän johtuvan siitä, että ihmisistä suurin osa ei ole koskaan nähnyt tai on nähnyt vain muutaman kerran äidin imettävän lastaan julkisesti. Samaisesta tutkimuksesta ilmenee, että yhteisössä vallalla olevat normit ja negatiiviset asenteet saattavat muodostaa kuilun omien positiivisten asenteiden välille. Mengin ym. (2013:187) tutkimuksessa selvitettiin hyväksyttäviä paikkoja imettää. Tuloksista ilmeni, että suurimman osan mielestä ostoskeskuksessa saa imettää. Kysymykseen kielteisesti vastanneiden 97,1 % mielestä imetys oli hyväksyttävää julkisella paikalla, mikäli siihen tarjottaisiin erillinen tila. Imettämistä julkisilla paikoilla pidetään paheksuttavampana kuin korvikeruokintaa (Li ym. 2007: 124–125; Li – Fridinger & Grummer-Strawn 2002: 229). Lin ym. (2007: 125–126) tutkimustuloksista käy ilmi, että korvikkeen katsotaan olevan vauvalle yhtä hyvää ravintoa kuin rintamaito ja tätä mieltä olevien määrä on noussut muutamassa vuodessa 11,4 prosenttia.

6.1 Imettävät äidit julkisella paikalla

Äitien kokema hämmennys yhteiskunnan asenteista julkista imetystä kohtaan on yksi yleisimmistä syistä miksi äidit eivät valitse imetystä tai lopettavat sen liian aikaisin. Rintojen ensisijainen ja toiminnallinen rooli eli imetys saatetaan kokea yhteisössä häiritsevänä, koska rinnat nähdään seksuaalisena. Yhteiskunta, joka saa äidin tuntemaan paheksuntaa julkisella paikalla imettämistä kohtaan, ei edistä pitkään kestävästä imetystä. Äitien kokema hämmennys julkisesti imettäessä voi johtaa siihen, että äidit pidättäytyvät kotona tai suunnittelevat menonsa niin, etteivät joudu imettämään julkisilla paikoilla. Monet äidit saattavat turvautua myös erilaisiin strategioihin välttääkseen imetystä julkisesti. Näitä ovat esimerkiksi maidon lypsäminen etukäteen tuttipulloon, imetys julkisessa vessassa tai satunnainen korvikkeiden antaminen. Pahimmassa tapauksessa äiti lopettaa imettämisen kokonaan. (Scott ym. 2015: 82.)

Eurooppalaisessa kohorttitutkimuksessa selvitettiin äitien asenteita julkiseen imetykseen. Tutkimus toteutettiin Skotlannissa, Espanjassa, Ruotsissa ja Italiassa. Tutkimuksen mukaan Skotlannissa 90,4 % ja Ruotsissa 91,4 % äitien mielestä naisten tulisi saada imettää julkisilla paikoilla. Espanjassa vastaava prosenttiluku oli 58,3 ja Italiassa 43,7. Julkiseen imetykseen negatiivisesti suhtautuneet äidit eivät olleet lähes koskaan itse imettäneet julkisilla paikoilla. Julkisilla paikoilla imettävillä äideillä oli pienempi riski lopettaa imetys ensimmäisten 12 kuukauden aikana verrattuna naisiin, jotka eivät olleet koskaan imettäneet julkisilla paikoilla. (Scott ym. 2015: 78–82.)

Äidit, jotka rohkenevat imettää julkisesti, ovat vapaampia liikkumaan vauvansa kanssa. Julkisesti imettäessään äidit kuitenkin usein etsivät rauhallisen ja suojaisen paikan imetykselle, jotta eivät joutuisi katseiden kohteeksi. Vauvan keskittyessä syömiseen, ei imetystä julkisella paikalla juurikaan edes huomaa. Imetyspaita on tarvittaessa hyvä apu julkisesti imettävälle äidille. Se mahdollistaa intiimialueen peittämisen imetyksen aikana. Imetystä voi suojata myös esimerkiksi kantoliinalla, huivilla tai harsolla. (Niemelä 2006: 122–123.)

7 Imetyksen edistäminen

Imetyksen edistämällä pystytään vähentämään vauvojen sairaalakäyntejä. Pidemmällä aikavälillä tämä vähentää yhteiskunnan työkuormaa ja kuluja. Erilaisten imetyskampanjoiden ja -tapahtumien avulla voidaan valistaa yhteiskuntaa imetyksen terveyshyödyistä. (Hunt 2006: 26.) Imetystapahtumilla on tarkoitus tuottaa tietoisuutta ja hyväksyntää julki-imetystä kohtaan (Dillard 2015: 74; Condon 2010:29). Imetyskampanjoilla on pystytty lisäämään imettävien äitien määrää. Äidit tiedostavat nykypäivänä imetyksen terveyshyödyt, mutta tiedosta huolimatta he eivät aina koe tulleensa kannustetuksi imetykseen. Äitejä on tuettava ja kannustettava päätöksessään imettää. Tuen tulee tulla kaikilta, niin puolisoilta, lähipiiriltä kuin yhteiskunnasta. (Dillard 2015: 73–74.) Muiden äitien tarjoamalla vertaistuella on todettu olevan positiivisia vaikutuksia äidin jaksamiseen ja hyvin toteutettuna vertaistuki lisää täysimetystä (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 76).

Julkisten tilojen merkitseminen vauvamyönteisiksi ja imetystä edistäviksi on yhteiskunnan puolelta askel imetysmyönteisempään ilmapiiriin. Antamalla tukensa julkista imetystä kohtaan, yhteiskunta hyväksyy imettävän äidin ja hänen vauvansa täysipainoiseksi osaksi yhteisöä. Esimerkkinä tästä on Englannissa sijaitseva kahvila, joka on lähtenyt tukemaan julkista imetystä tarjoamalla äideille turvallisen paikan imettää. (Dillard 2015: 75.) Sosiaalisen median avulla voidaan lisätä markkinoinnin ja viestinnän vaikuttavuutta sekä tavoittaa suuri joukko ihmisiä. Sosiaalinen media onkin luonut väylän jonka kautta levittää tietoisuutta ja hyväksyntää imetystä kohtaan. Sosiaalisen median avulla on pystytty edistämään imetysmyönteisyyttä. (Dillard 2015: 74.)

7.1 Terveydenhuollon rooli ja imetysohjaus

Terveydenhuollon hoitokäytännöt ja terveydenhuollon ammattilaisten tuki vaikuttavat paljon imetyksen aloittamiseen sekä jatkumiseen (Aittokoski ym. 2009: 88). Imettävät äidit kokevat myös hoitohenkilökunnan positiivisen tuen kannustavan imetykseen ja sen jatkamiseen (Dillard 2015: 73–74). Keskeisenä nähdään millä tavoin ja kuinka paljon imetystä tuetaan. Terveydenhuollon työntekijällä on merkittävä rooli tukea äitiä imetyksessä sekä luoda imetysmyönteistä ilmapiiriä. Ammattilaisten tiedot on oltava imetyksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä ajan tasalla, jotta imetystä voidaan tukea

mahdollisimman hyvin. Toimintaan vaikuttavat ympäröivän kulttuurin normit, arvot sekä roolikäsitykset. Terveystieteiden edustajien omat näkemykset ja asenteet ovat yksilöllisiä, jotka voivat olla imetyksen puolesta tai vastaan. (Aittokoski ym. 2009: 88–97.)

Imetyksen onnistumiseen vaikuttavat suurelta osin äidin saama tieto. Terveystieteiden henkilökunta tarjoavat tietoa yhteiskunnan laatumista suosituksista ja asetuksista imetykseen liittyen. (Aittokoski ym. 2009: 88–97.) Terveystieteiden henkilökunnan on noudatettava äidinmaitokorvikkeiden markkinointikoodia, joten näytteitä äidinmaitokorvikkeista ei anneta perheille (Deufel – Montonen 2010: 528–532). Imetyksestä kerrottaessa terveystieteiden henkilökunnan on varottava, ettei ammatillinen puhe onnistuneesta imetyksestä nivoudu käsitykseen hyvästä äitiydestä. Terveystieteiden henkilökuntaa varten on laadittu imetyksen edistämisen toimintaohjelma, jolla pyritään parantamaan imetystietoisuutta (Aittokoski ym. 2009: 88–97).

Imetysohjauksen tarkoitus on lisätä äitien ja perheiden tietoisuutta imetyksestä sekä vahvistaa myönteistä asennetta imetystä kohtaan (Räihä – Kankkunen – Vehviläinen-Julkunen 2015: 16–18). Tavoitteena on imetyksen onnistuminen sekä imetykseen liittyvien ongelmien ennaltaehkäisy. Ohjauksen toteuttaminen on moniammatillista yhteistyötä, jossa on mukana äitiysneuvola, synnytyssairaala sekä lastenneuvola. Imetysohjausta annetaan yksilöllisillä vastaanottokäynneillä, perhevalmennuksessa sekä kotikäynneillä. (Deufel – Montonen 2010: 464.) Imetysohjausta antaa terveystieteiden ammattilainen. Ohjauksella on pystytty tutkitusti vaikuttamaan sekä täysimetyksen että osittaisen imetyksen kestoon positiivisesti. Neuvonta, tiedon anto sekä äidin tukeminen ja rohkaiseminen ovat tärkeitä keinoja imetysohjauksen toteuttamisessa. Haasteita tuovat kuitenkin resurssien vähäisyys, heikot ohjaustaidot sekä hoitohenkilökunnan negatiivinen asenne imetystä kohtaan. (Räihä ym. 2015: 16–18)

7.2 Vauvamyönteisyysohjelma

WHO ja Unicef ovat julkaisseet vuonna 1991 maailmanlaajuisen Baby Friendly Hospital Initiative –toimintaohjelman. Sen avulla pyritään turvaamaan jokaiselle vastasyntyneelle mahdollisimman paras alku imetykselle. Suomessa toimintaohjelma otettiin käyttöön vuonna 1994 nimellä Vauvamyönteisyysohjelma. Imetyksen suojelemista pyritään

edistämään vauvamyönteisyysohjelman avulla paikoissa, joissa hoidetaan raskaana olevia, synnyttäviä, synnyttäneitä sekä imeväisikäisiä lapsia. Ohjelma sisältää Kymmenen askelta onnistuneeseen imetykseen-ohjeen, joita vauvamyönteisyysertifikaatin saaneet synnytys sairaalat ovat sitoutuneet noudattamaan. (Elo – Hakala – Kaakinen & Laukkala 2015: 15.) Suomessa sertifikaatti on tällä hetkellä voimassa vain kahdessa synnytys sairaalassa, Kätilöopiston sairaalassa sekä Vaasan keskussairaalassa (Lehtinen 2014: 6–7).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2009: 48–49) mukaan vauvamyönteisyysohjelman kaikki kymmenen kriteeriä on täyttyvä, jotta sairaalalle myönnetään sertifikaatti. Vauvamyönteisyysohjelman kriteereistä ensimmäinen on terveydenhuollon henkilökunnalle laadittu kirjallinen toimintaohjelma imetysohjauksesta, jonka jokaisen työntekijän on tunnettava. Kaikilla työntekijöillä on myös oltava toimintasuunnitelman edellyttämä koulutus. Työntekijöiden on saatava koulutusta imetysohjauksen lisäksi myös ei-imettävien äitien ohjauksesta sekä äidinmaitokorvikkeiden oikeanlaisesta käytöstä. Raskaana oleville tarjotaan tietoa imetyksen hyödyistä, sen onnistumisesta sekä maidontuotannon ylläpidosta. Imetysohjaussuunnitelma tehdään niille äideille, jotka kuuluvat riskiryhmään esimerkiksi diabeteksen tai monikkoraskauden takia. Imetysohjaus kuuluu tärkeänä osana sertifikaattiin. Laadukkaan imetysohjauksen kriteerinä on tiedonanto imetyssuosituksista, varhaisesta ihokontaktista, imetyksen käynnistymisestä sekä ylläpidosta, vierihoidosta, lapsentahtisuudesta sekä tuttien ja tuttipullojen käytön välttämisestä.

Kriteerinä on myös varmistaa varhaisimetyksen toteutuminen 30–60 minuutin sisällä synnytyksestä, riippuen vauvan imemisvalmiudesta. Vastasyntyneet ruokitaan ensisijaisesti rintamaidolla, ellei sille löydy lääketieteellistä estettä. Äitien on saatava ohjausta imetyksestä ja tietoa maidonerityksen ylläpidosta koskien myös niitä äitejä, jotka joutuvat olemaan erossa lapsestaan. Äidille ja vauvalle mahdollistetaan ympärivuorokautinen vierihoito ja äitiä kannustetaan lapsen viestien mukaiseen imettämiseen eli lapsentahtisuuteen. Vauvoille, joita imetetään, ei tarjota huvitutteja eikä heitä syötetä tuttipullostani. Kriteerinä on myös raskaana olevien ja imettävien äitien ohjaaminen tarvittaessa imetystukiryhmiin ja imetystukiryhmien perustamista tuetaan. (Imetyksen edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma. 2009: 48–52.)

7.3 Imetyksen haasteet

Äidin itseluottamus vaikuttaa vahvasti siihen, miten imetys onnistuu (Syrjä 2014: 10–11). Yli kaksi kolmasosaa äideistä kokevat selviytyvänsä imetyksestä lapsivuodeosastolla ongelmitta. Luottamus imetykseen on korkeampi niillä äideillä, jotka täysimettävät. Haastavimpana äidit kokevat ravinnon saannin riittävyuden sekä äidinmaitokorvikkeiden tarpeellisuuden arvioinnin. Ristiriitana on kuitenkin, että korkeasta itseluottamuksesta ja imetyksestä selviytymisen tunteesta huolimatta, äideistä vain 66 % täysimettävät lastaan kotiutuessaan. (Hannula ym. 2012: 3–13.) Tätä voidaan perustella lapsivuodeosastolta saadun ohjauksen ja neuvonnan määrästä, verrattuna kotioloihin (Syrjä 2014: 10).

Äidin imetyksluottamusta alentavat suorituspaineeet imetyksen onnistumisesta. Epäonnistumisen kokemukset ja äidin täyttymättömät tavoitteet imetyksen suhteen alensivat itseluottamusta. Imetyksen varhainen päättyminen aiheutti äideissä syyllisyydentuntoa sekä surua. Tämä saattaa aiheuttaa myös kateutta muita imettäviä äitejä kohtaan. Äitien ahdistuneisuus, jännittyneisyys, suuttumus sekä ympäristön kielteiset suhtautumistavat vaikuttavat oksitosiinihormonin vähenemiseen, jolla on vaikutus maidon herumiseen. Tällöin imetyksen haasteena on maidon riittämättömyys tai maidonnousun hitaus. Myös maidon liika heruminen voi osoittautua haasteeksi, jos maitoa suihkuua rinnasta vauhdilla. (Syrjä 2014: 10–11.)

Vauvan temperamentilla on todettu olevan merkitystä, ja se saattaa ilmetä rintaraivareina sekä lakkoiluna. Pahimmillaan nämä johtavat imetyksen loppumiseen. Haasteita imetykseen saattavat tuoda myös pulloruokinta ja tutin käyttö. Ne saattavat häiritä vauvan oikeanlaisen imuotteen kehittymistä, joka vaikeuttaa maidon saantia rinnasta. Vauvan huono imuote saattaa rikkoa rinnanpäiden aluetta ja tehdä näin imetyksestä äidille kivuliasta. Vauvan rinnan imemisen väheneminen johtaa helposti maidontuotannon vähentymiseen. On tärkeää, että terveydenhuollon henkilöstö kertoo äideille imetyksen haasteista ja äidit tavoittavat tarvittavan avun mahdollisimman pian. (Syrjä 2014: 10–11.)

8 Opinnäytetyön empiirinen toteuttaminen

Opinnäytetyön empiiriseen toteuttamiseen kuului haastattelulomakkeen laadinta, aineiston keruu gallupina ja tutkimusmateriaalin analysointi. Käytimme tutkimuksessa

määrällistä ja laadullista menetelmää. Molempien menetelmien käyttäminen täydentävät toisiaan ja vahvistaa saatuja tutkimustuloksia (Tuomi – Sarajärvi 2013: 65; Kananen 2008: 84).

8.1 Haastattelulomakkeen laadinta

Laadimme haastattelulomakkeen, jonka avulla kerätään tutkimusongelman ratkaisemiseksi tieto (Liite 1). Lomakkeella kerätyn aineiston avulla pystymme testaamaan tutkimukselle asetettuja hypoteeseja ja kerätty aineisto on helppo kvantifioida (Tuomi – Sarajärvi 2013: 74.) Monivalintakysymysten vastausvaihtoehtojen tulee olla asetettu valmiiksi (Vilka 2007: 67). Teimme lomakekyselyn vastaamaan oppinäytetyön tutkimuskysymystä. Lomakekyselyn laatimisessa käytimme aikaisempia tutkimuksia ja teoretietoa julki-imetyksestä ja imetysasenteista. Esitestasimme lomakehaastattelun 2.1.2017 pienellä satunnaisotannalla. Otanta koostui yhdeksästä satunnaisesti valitusta ohikulkijasta, jotka olivat iältään 18-64-vuotiaita. Testauksessa ilmeni kahden kysymyksen samankaltaisuus, joten muutimme toista kysymyksistä. Kysymyksen muuttamisella saimme enemmän tutkimuskysymykseemme vastaavaa tietoa. Muuten lomakkeen katsottiin olevan selkeä ja kysymysten ymmärrettäviä.

Tutkimusaineiston hankinta tapahtui itse suunnittelemaamme puolistrukturoidulla haastattelulomakkeella. Haastattelulomaketta tehdessä tulee huomioida lomakkeen pituus, kysymysten järjestys ja lukumäärä sekä kysymysten rakenne ja toimivuus (Kananen 2010: 92–93.) Lomake sisälsi kolme strukturoitua kysymystä, joissa vastausvaihtoehdot olivat valmiina sekä kaksi avointa kysymystä. Yhtä strukturoitua kysymystä mitattiin Likert-asteikolla (usein, silloin tällöin, joskus, harvoin, en koskaan). Likert-asteikko on järjestysasteikko, joka on erittäin käytetty selvittäessä ihmisten mielipiteitä (Vilka 2007:46). Lomakehaastattelun kaksi avointa kysymystä olivat tutkimuksen tarkoituksen kannalta keskeisiä. Haimme avoimilla kysymyksillä laajempaa kokonaisuutta ihmisten mielipiteistä julki-imetyksen toteuttamisesta sekä imetysasenteista. Halusimme pitää avointen kysymysten lukumäärän pienenä, koska niiden käsittely ja luokittelu ovat aikaa vievää. Mittasimme haastattelulomakkeessa myös kahta taustamuuttujaa: ikää ja sukupuolta. Teimme haastattelulomakkeesta helpon ja lyhyesti vastattavan, koska ajattelimme ihmisten haluavan gallup-kyselyyn vastaamisen vievän vain vähän aikaa.

8.2 Aineiston keruu

Saimme luvan gallup-haastattelun toteuttamiseen helsinkiläisessä kauppakeskuksessa 19.12.2016 kauppakeskuspäälliköltä. Keräsimme aineiston kahtena päivänä viikolla 2 tammikuussa 2017 ja aikaa siihen kului yhteensä kymmenen tuntia. Toteutimme aineiston keruun kauppakeskuksen käytävillä. Vastauslomakkeita meillä oli 103 kappaletta ja kaikki haastattelulomakkeet täyttyivät. Tästä muodostui tutkimuksen aineisto. Lomakehaastattelussa kysymykset esitetään haastateltavalle suullisesti, jotka haastatteli merkitsee muistiin (Tuomi – Sarajärvi 2013: 73). Gallupia tehdessä toinen meistä toimi kysyjänä samalla, kun toinen kirjoitti vastaukset mahdollisimman sanatarkasti vastauslomakkeelle. Esitimme kysymykset siinä muodossa, kun ne olivat kirjoitettu sekä vältimme johdattelua. Pyrimme luomaan haastattelutilanteesta avoimen ja olemaan helposti lähestyttäviä. Varsinaisen haastattelun jälkeen saatoimme vielä jatkaa keskustelua osan vastaajista kanssa.

Opinnäytetyössämme on käytetty sekä laadullista että määrällistä tutkimusmenetelmää. Useat lähteet perustelevat, etteivät nämä poissulje toisiaan. Aineistonkeruumenetelmänä käytimme lomakehaastattelua, joka on useimmiten kvantitatiivisessa tutkimuksessa käytetty menetelmä. Sitä voidaan kuitenkin hyödyntää myös laadullisessa tutkimuksessa. Yhdistämme saamamme laadulliset ja määrälliset tutkimustulokset ja uskomme niiden täydentävän toisiaan. Haastattelussa pyrimme samalla havainnoimaan haastattelutilannetta sekä omaa toimintaamme. (Tuomi – Sarajärvi 2013: 65–66, 71–73, 75.)

Laadullisena aineistonkeruumenetelmänä on haastattelu, jonka etuna on sen joustavuus. Haastattelutilanteessa meillä on mahdollisuus kysymyksen toistoon, väärinkäsitysten oikaisuun, ilmausten sanamuotojen selvennykseen sekä käydä keskustelua haastateltavan kanssa. Haastattelussa pyritään saamaan mahdollisimman paljon tietoa tutkitusta aiheesta. (Tuomi – Sarajärvi 2013: 74.) Tavoitteena onkin saada kattavasti tietoa tutkimuskysymykseemme, miten työikäiset ihmiset suhtautuvat imetykseen julkisilla paikoilla. Gallupiin vastanneet valikoituivat satunnaisesti ja varmistimme aina ensin haastatteluluvan. Pystyimme valikoimaan vastaajat satunnaisesti, koska halusimme nimenomaan selvittää ihmisten mielipiteitä julkimetyksestä. Määrällinen tutkimus on prosessi, joka muodostuu aineiston keräämisestä, aineiston käsittelystä ja aineiston analysoimisesta (Kananen 2010: 74). Määrällisen tutkimuksen avulla selvitetään lukumääriin ja prosenttiosuuksiin liittyviä kysymyksiä sekä

eri asioiden välisiä riippuvuuksia. Se edellyttää riittävän suurta ja edustavaa otosta. Määrällisessä tutkimuksessa on aina tiedettävä täsmällisesti mitä tutkitaan, jotta voidaan tietää mitä pitää mitata. (Vilkkä 2007: 36.) Määrällinen tutkimus perustuu muuttujiin. Muuttuja on se ominaisuus, josta tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita. (Kananen 2010: 77–78.)

Käytämme laadullisena aineistonkeruumenetelmänä myös havainnointia. Sen yhdistäminen muihin laadullisiin menetelmiin rikastuttaa tutkimustuloksia (Tuomi – Sarajärvi 2013: 81). Havainnoinnissa tutkimusprosessi ei ole lineaarinen, vaan aineistonkeruu ja analysointi tapahtuvat samaan aikaan. Niin sanottua arkipäivän havainnointia käytämme valitessamme haastateltavat. Tutkimme 18–64 vuotiaiden mielipiteitä julki-imetyksestä, joten pyrimme havainnoimaan vastaajan ikää etukäteen ulkonäön perusteella. (Kananen 2010: 49–50, 52.) Gallupiin vastanneet valikoituivat kuitenkin satunnaisotannalla. Keskeytimme haastattelun, mikäli vastaaja osoittautui otannan ulkopuolelle ikänsä puolesta.

8.3 Määrällisten kysymysten analysointi

Aineisto analysoitiin tilastollisesti SPSS 23.0 for Windows-tilasto-ohjelmalla. Aineistoa kuvailtiin tarkastelemalla muuttujien frekvenssi- ja prosenttijakaumia. Tutkimustuloksia havainnoimme käyttämällä taulukoita. Analysoimme tutkimusaineiston käyttämällä suoraa jakaumaa, ristiintaulukointia sekä auki-kirjoitustekniikkaa. Suora jakauma on yksiulotteinen frekvenssijakauma, jolla kuvataan yhden muuttujan ominaisuuksia. Määrällisessä tutkimuksessa pyritään yleistämään saadut tulokset ja ne esitetään prosenttitaulukkona. (Kananen 2008: 41.) Esitimme suoralla jakaumalla tutkimuksemme strukturoidut kysymykset.

Määrällisessä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita asioiden välisistä riippuvuuksista. Muuttujien välisiä riippuvuuksia selvitimme ristiintaulukoinnilla, jossa tarkastellaan kahta muuttujaa samalla kertaa. Käytimme Khiin-neliötestiä selvittäessä muuttujien merkitsevyyttä ristiintaulukoinnissa. Testillä pystytään arvioimaan johtuvatko ryhmien väliset erot sattumasta vai ovatko ne todellisia ja minkä suuruisia. (Kananen 2008: 44, 47.) Tarkastelimme taustamuuttujien vaikutusta strukturoituihin kysymyksiin ja käytimme Khiin-neliötestiä toteamaan näiden välistä merkitsevyyttä.

8.4 Sisällönanalyysi

Käytimme laadullisten tutkimuskysymysten analysoinnissa sisällönanalyysia. Sisällönanalyysin avulla pyritään järjestelemään kerätty aineisto siihen muotoon, että voidaan tehdä johtopäätöksiä. Haasteena sisällönanalyysissä on nimenomaan mielekkäiden johtopäätösten tekeminen, sen sijaan että aineisto vain lueteltaisiin tuloksina. Analyysia toteuttaessa käytämme teemoittelua. Siinä pyritään pilkkomaan ja ryhmittelemään eri teemojen esiintymistä aineistossa. Alustavista ryhmittelyistä muodostetaan sen jälkeen varsinaisia teemoja. (Tuomi – Sarajärvi 2013: 93, 103.) Aineiston pilkkominen oli tutkimuksemme laadullisista kysymyksistä helppoa, koska tutkimuskysymykset muodostavat jo itsessään aiheet, joista etsimme teemaa kuvaavia näkemyksiä.

Tutkimuksemme oli aineistolähtöinen sisällönanalyysi, josta pyrimme luomaan teoreettisen kokonaisuuden. Tarkoituksena oli luoda tutkittavasta asiasta selkeä ja sanallinen kuvaus. Laadullinen käsittely vaatii loogista päättelyä sekä tulkintaa. Analysoimme laadulliset haastattelukysymykset Milesin ja Hubermanin teorian mukaan, jolloin aloitimme aineistonanalyysin pelkistämällä alkuperäisilmaukset. Teimme tätä jo heti haastattelutilanteessa, koska kirjoitimme vastaukset sanatarkasti ylös. Halusimme vastauksia tutkimuskysymykseen, joten pelkistimme tätä ilmaisevia lauseita yksittäisiksi ilmaisuiksi. Tämän jälkeen ryhmittelimme lauseet omiin alakategorioihin, jotka sisälsivät samankaltaisia ilmaisuja. Värikoodien avulla erottelimme eri ryhmät toisistaan. Nimesimme kunkin alaluokan sisältöään kuvaavaksi. Tämä on sisällönanalyysissä kriittinen vaihe, koska olemme tutkijoina vastuussa alkuperäisten ilmausten tulkinnasta. Alakategorioinnin jälkeen pyrimme yhdistelemään samankaltaiset kategoriat yläluokkiin, jotka nimettiin myös sisältöä kuvaaviksi. Lopuksi kaikki yläkategoriat muodostivat pääluokan. Käsitteellistäminen on sisällönanalyysin olennaisen tiedon muodostamista johtopäätöksiksi. (Tuomi – Sarajärvi 2013: 101, 106, 108–113.) Tutkijoina pyrimme ymmärtämään haastateltavia heidän näkökulmastaan. Käsitteitä yhdistämällä pystyimme muodostamaan mielekkäitä johtopäätöksiä ja saimme näin vastauksia tutkimuskysymykseen.

Laadullinen aineisto voidaan kvantifioida, jolloin tutkimusaineistosta saadaan kategorioiden muodostamisen jälkeen määrällistä tietoa. Tällöin lasketaan aineistossa esiintyviä sanoja ja näistä lasketaan frekvenssit. (Tuomi – Sarajärvi: 2013 120–122.) Käytimme kvantifiointia toiseen laadullisista kysymyksistämme; millaiseksi ihmisten

imetysasenteet koetaan. Selvitimme, kuinka monesti asenteita kuvataan, myönteisesti, jakautuneiksi tai kielteisesti. Huomioimme myös vastaukset, joissa ei annettu mielipidettä asiaan.

9 Tulokset

Saimme gallup-haastatteluun vastauksia 103. Vastaajista naisia oli 61,2 % ja miehiä 38,8 %. Vastaajien ikäjakauma oli 18–64 vuotta ja iän keskiarvoksi muodostui 30,94. Ikäjakauman perusteella teimme kolme ikäluokkaa, jotka olivat 18–25 vuotta (43,7 %), 26–34 vuotta (27,2 %) sekä 36–64 vuotta (29,1 %). (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Vastaajien taustamuuttujat.

	Frekvenssi	Prosentti
Sukupuoli (N=103)		
nainen	63	61,2
mies	40	38,8
Ikä (N=103)		
18–25 vuotta	45	43,7
26–34 vuotta	28	27,2
36–64 vuotta	30	29,1

9.1 Suhtautuminen julkiseen imetykseen

Kyselyyn vastanneista 85,4 % mielestä imetys sopii julkisille paikoille. 4,9 % ei pitänyt julki-imetystä sopivana. 9,7 % vastaajista ei antanut suoraa vastausta imetyksen sopivuudesta julkisella paikalla. Muu-kohdan vastaukset liittyivät useimmiten siihen, että imetys sopii julkiselle paikalle, mutta sen haluttiin toteutuvan siveellisesti ilman intiimialueiden näkymistä. Imetys julkisesti koettiin hyväksyttävänä, mikäli sitä peitettiin eikä se herättänyt liiaksi ohikulkijoiden huomiota. Imetyksen sopivuus oli riippuvainen myös julkisesta paikasta ja imetyksen sopivuutta tulisi harkita tilannekohtaisesti. Esimerkiksi eräs vastaajista ei pitänyt ravintolaa sopivana paikkana imettää. Muu-vaihtoehto valittiin myös siitä syystä, jos julki-imetyksen sopivuudesta ei osattu sanoa mielipidettä. (Taulukko 2.)

83,5 % ei kokenut imetyksen näkemistä julkisilla paikoilla epämiellyttävänä. Vastanneista 4,9 % taas piti sen näkemistä epämiellyttävänä. 11,7 % vastaajista valitsi muu-vaihtoehdon, koska kysymykseen ei osattu antaa suoraa kyllä tai ei-vastausta. Julki-imetyksen epämiellyttävyys koettiin yleensä riippuvan äidin imetystavasta. Mikäli imetys tapahtuu siististi piilossa, ei asiaa koettu epämiellyttäväksi. Paljaan ihon näkyminen teki julki-imetyksen näkemisestä epämiellyttävää. Muu-vaihtoehdon valinneista osa ei osannut vastata kysymykseen, koska julki-imetystä ei oltu koskaan nähty. Muu-vastauksissa imetyksen näkeminen kuvailtiin ennemminkin uteliaisuutta herättäväksi kuin epämiellyttäväksi. Ulkopuolisten katseet ajateltiin tuntuvan imettävästä äidistä epämiellyttävältä. Osa muu-vaihtoehdon valinneista kokivat, ettei heillä ole mielipidettä asiaan, koska kyseessä on äidin ja lapsen yhteinen aika. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Julki-imetyksen hyväksyttävyys ja epämiellyttävyys.

	Kyllä n (%)	Ei n (%)	Muu n (%)
Sopiiko imetys julkiselle paikalle. (N=103)	88 (85,4)	5 (4,9)	10 (9,7)
Koetaanko imetyksen näkeminen julkisella paikalla epämiellyttäväksi. (N=103)	5 (4,9)	86 (83,5)	12 (11,7)

Kyselyyn vastanneista 2,9 % näki imettäviä äitejä julkisilla paikoilla usein. Noin kolmasosa vastasi joko silloin tällöin (17,5 %) tai joskus (17,5 %). Yli puolet vastaajista (54,4 %) oli sitä mieltä, että imettäviä äitejä näkyy julkisilla paikoilla harvoin. Kahdeksan vastaajista (7,8 %) kertoi, ettei ole koskaan nähnyt imettävää äitiä julkisella paikalla. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Imetyksen näkyminen julkisilla paikoilla.

	Usein n (%)	Silloin tällöin n (%)	Joskus n (%)	Harvoin n (%)	Ei koskaan n (%)
Imettävien äitien näkeminen julkisilla paikoilla (N=103)	3 (2,9)	18 (17,5)	18 (17,5)	56 (54,4)	8 (7,8)

9.2 Sukupuolen ja iän vaikutus

Tutkimme sukupuolen vaikutusta siihen, kuinka usein imettäviä äitejä nähdään julkisilla paikoilla. Ristiintaulukointi osoitti, että sukupuolella on vaikutusta siihen, kuinka paljon imettäviä äitejä nähdään julkisilla paikoilla. Suurin eroavaisuus oli siinä, että naiset näkevät imettäviä äitejä julkisilla paikoilla enemmän kuin miehet. Jopa 17,5 % miehistä vastasi, etteivät he koskaan näe imettäviä äitejä julkisilla paikoilla. Vastaava prosenttiluku oli naisilla vain 1,6. Naisista 22,2 % kertoi näkevänsä imettäviä äitejä joskus julkisilla paikoilla. Miesten vastausvaihtoehdoista tämä oli vain kymmenesosa (10 %). Yli puolet niin naisista (55,6 %) kuin miehistä (52,5 %) sanoivat näkevänsä imettäviä äitejä harvoin. (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Sukupuolen vaikutus imettävien äitien näkemiseen julkisilla paikoilla.

		Sukupuoli	
		Nainen	Mies
Imettävien äitien näkeminen julkisilla paikoilla. (N=103)	Usein n (%)	2 (3,2)	1 (2,5)
	Silloin tällöin n (%)	11 (17,5)	7 (17,5)
	Joskus n (%)	14 (22,2)	4 (10,0)
	Harvoin n (%)	35 (55,6)	21 (52,5)
	Ei koskaan n (%)	1 (1,6)	7 (17,5)

Tutkimme sukupuolen vaikutusta myös siihen, mielletäänkö imetys julkisella paikalla sopivaksi. Ristiintaulukoinnilla saimme tarkan Khiin neliö-testin tuloksen ($p=0,186$), josta nähdään, ettei sukupuolella ole vaikutusta. Vähän eroavaisuutta ilmenee kuitenkin siinä, että kymmenesosa (10 %) miehistä ei kokenut imetyksen sopivan julkiselle paikalle.

Vastaava prosenttiluku oli naisilla 1,6. Tämä eroavaisuus ei kuitenkaan ole merkittävä. Se voidaan todeta ristiintaulukoinnilla ($p=0,328$), joka osoittaa, ettei miesten ja naisten välillä ole vaikutusta koetaanko julki-imetys epämiellyttäväksi.

Ristiintaulukoinnilla saimme tarkan Khiin neliö-testin tuloksena ($p=0,130$), ettei vastaajien iällä ole merkitsevää vaikutusta mielipiteeseen sopiiko imetys julkiselle paikalle. Testin mukaan ($p=0,770$) voidaan todeta, ettei iällä ei ole myöskään merkitsevää vaikutusta siihen, koetaanko imetys epämiellyttäväksi julkisella paikalla. Ikä ei vaikuta merkittävässä määrin siihen nähdäänkö imettäviä äitejä julkisilla paikoilla. Tämä todetaan tarkalla Khiin neliö-testillä ($p=0,081$).

9.3 Imetyksen toteuttaminen julkisella paikalla

Tarkasteltaessa ihmisten mielipiteitä imetyksestä julkisella paikalla, pystyttiin vastaukset jaottelemaan neljään yläluokkaan: eri näkökulmiin, joista asiaa tarkasteltiin, mielipiteisiin imetyksen toteuttamisesta, ajatuksiin sopivista imetyspaikoista sekä suhtautumiseen julki-imetystä kohtaan. (Liite 2.)

9.3.1 Julki-imetyksen tarkasteleminen eri näkökulmista

Julki-imetystä mietittiin äidin näkökulmasta. Julkisesti imettämisen koettiin olevan äidin päätös ja hänen pitäisi saada toteuttaa imetystä haluamallaan tavalla. Imettää tulisi niin kuin se on äidille miellyttävintä ja mukavinta. Vastauksissa korostettiin äidin tahtoa ja päätäntävaltaa imetyksen toteuttamisesta. Imetystä voisi suojata, mutta vain äidin niin halutessaan. Mietittiin myös rauhallisen ja mukavan imetyspaikan merkitystä sen kannalta, kuinka julkinen tila voisi tuntua äidistä epämiellyttävältä.

”Äidin kokemus on tärkein...sillai et äidin ja lapsen mukavuus menee edellä.” – Nainen, 22

*”Nykypäivänä äidit etsivät rauhallisen ja mukavan paikan imetykselle.”
– Nainen, 64*

”Mulle on ihan sama. Se on äidin oma asia.” – Nainen, 19

Julkisesti imetystä tarkasteltiin myös vauvan näkökulmasta. Imetyksessä ajateltiin ensisijaisesti lapsen parasta ja imetyksen toteuttamisessa otettaisiin vauvan tarpeet huomioon. Imetys lapsentahtisesti tulisi olla mahdollista ja vauvan tulisi saada

nälkäisenä ruokaa, oli kyseessä julkinen tila tai ei. Imetyksen suojaamista ajateltiin ensisijaisesti vauvan rauhallisen ruokailuhetken takaamiseksi.

”Silleen mikä on lapselle parhaaksi ja äidille mukavinta... Joskus liina voi olla parempi vaihtoehto.” – Nainen, 32

*”Sillai et se on lapsentahtinen ja et vauvan tarpeet huomioidaan...”
– Nainen, 22*

Haastattelussa otettiin kantaa myös imetyksen sosiologisiin terveysvaikutuksiin. Imetystä pidettiin äidin ja lapsen yhteisenä hetkenä. Asia koettiin tärkeäksi heidän välisen kiintymyssuhteen kehittymisen kannalta.

”Imetys on kuiteski tärkeätä, et se luo sitä äidin ja vauvan kiintymyssuhdetta...” – Nainen, 22.

”Se on lapsen ja äidin yhteinen hetki.” – Mies, 25

Yhteiskunnan perspektiivistä tarkasteltuna summattiin julki-imetyksen olevan useammin katsojan ongelma. Imettäessä äidiltä toivottiin kuitenkin muiden huomioon ottamista.

”Jos ei peitä ni se voi sattuu jotain silmään... Et sillo ku vauval on nälkä ni sillo syödään sit... Ei kukaan jaksa kuunnella sitä vauvan huuto ku sil on nälkä...” – Mies, 49

”Muut on tietysti hyvä ottaa huomioon.” – Mies, 62

”Kun lapsella on nälkä niin sillon sit syödään...enemmän se on sen katsojan ongelma...” – Mies, 35

9.3.2 Julkisen imetyksen toteuttaminen

Se, miten julki-imetys tulisi toteuttaa, jakoi mielipiteitä. Toiset haluavat imetyksen tapahtuvan piilossa eivätkä kokeneet sen näkymistä julkisella paikalla hyväksyttävänä.

”Huivilla pitää peittää jos imettää!” – Nainen, 38

”Vähän vois peittää ja yleensä äidit tekeekin niin...voisi mennä myös syrjemmälle...” – Nainen, 25

”On se hyvä tehdä jotenki peitettynä...” – Nainen, 22

Julki-imetyksen toteuttamisessa toivottiin hienovaraisuutta. Monen vastanneen mielestä imettää voi monella tapaa. Julkisella paikalla sen voisi hoitaa diskreetisti ja haastateltavat

toivoivatkin, että julki-imetys hoidettaisiin asiallisesti ja siististi. Imetyksen toteuttamiselta toivottiin tyylikkyyttä, jolla tarkoitettiin imetyksen toteuttamista siveellisesti ja huomioiden muut paikalla olijat. Julkisessa paikassa imetys toivottiin tehtävän hillitysti, ilman sen korostamista. Todettiin, että äiti voi imettää huomaamattomasti, jolloin ulkopuolinen ei välttämättä edes kiinnitä asiaan huomiota.

”Imetys tulisi hoitaa diskreetisti... Eduskunnassakin näin aikoinani imetettävän eikä se minua häirinnyt...” – Mies, 62

”Rintojen ei tarvii näkyä, et paitaa ei tarvii nostaa korviin...” – Nainen, 38

”Mielestäni semmonen tietty diskreettinen peittävyys...” – Nainen 36

”Mun mielestä sellasta pientä intimizeettisuoja, ettei ihan rinnat paljaana.” – Mies, 23

Haastateltavat toivat esille äidin oman harkintakyvyn merkityksen julki-imetyksen toteuttamisessa. Imetyksen hyväksyttävyyden julkisella paikalla koettiin tilannekohtaiseksi ja siihen toivottiin äidin omaa harkintakykyä. Äidit voisivat ennakoita liikkumistaan vauvan imetysaikoina ja tehdä näin lapsentahtisesta imetyksestä helpointa. Ennakoinnilla ehdotettiin, että äiti pyrkisi välttämään julkisia paikkoja vauvan syöttöaikoina.

”Jokainen äiti käyttää omaa harkintaansa asian kanssa... Voi etsiä hiljaisemman ja rauhallisemman paikan... Tärkeintä on ottaa huomioon lapsen etu... Vauvan on syötävä silloin kun tulee nälkä...” – Nainen, 38

”Musta tuntuu et äiti haluaa, et se tilanne on rauhallinen ja mieltii ite kans et missä sen tekee.” – Nainen, 23

”Ennakointi lapsen kanssa liikkeessä on tärkeää...” – Nainen, 38

”Olis hyvä huomioida vauvan syöttöajat... Et sillo ku on se syöttöaika ni ehkä ois hyvä välttää julkisii paikkoi...” – Mies, 28

Kysymys herätti osalla vastanneista negatiivisia tunteita. Imetys julkisella paikalla koettiin hämmentäväksi, seksuaaliseksi ja epämiellyttäväksi.

”Se on jotenkin seksuaalista ja mulle tulee siitä epämiellyttävä olo...” – Mies, 35

”Sen näkeminen julkisella paikalla hämmentää välillä...” – Nainen, 29

Osaa vastanneista kysymys siitä, miten julki-imetystä tulisi toteuttaa, hämmensi tai asiaan ei osattu sanoa mielipidettä.

”Ei mulla ole mielipidettä.” – Mies, 38

”Imettämällä? No emmä siis tiä, kyl vauva tarvii safkaa niin en mä tiä mitä tohon pitäis vastata...” – Mies, 21

”Nänni suuhun ja silleen. Ei kai siinä muuta...” – Nainen, 36

9.3.3 Hyväksyttävänä pidettävät imetyspaikat

Mielipiteet jakautuivat myös siinä, missä julkisissa paikoissa imetys koettiin hyväksyttäväksi. Toisten mielestä imetys ei katso aikaa eikä paikkaa ja imettää saa missä vain. Julkisesta tilasta ei myöskään tarvinnut poistua imetyksen takia.

”Musta saa tehdä missä vaan. Se on niin normaali asia...” – Mies, 32

”Ei katso mun mielestä aikaa eikä paikkaa.” – Mies, 26

”Eikä sitä vessaankaan voi mennä tekemään.” – Mies, 22

Sopiviksi paikoiksi imettää sanottiin muun muassa puiston penkki sekä kahvilan sivupöytä. Koska teetimme kyselymme kauppakeskuksessa, ottivat osa haastateltavista tämän esimerkikseen.

”Mun mielestä, jos kauppakeskuksessa ei oo imetyshuonetta niin sit ei voi valittaa. Englannissa oli sellasia, niis oli ihanat lepotuolit ja rauhottavaa musiikkia... Tosi mukavia!” – Nainen, 38

”Puistossa ehkä. Etelä-Haagan puistoissa olen nähnyt ja siellä menee ehkä yks ihminen tunnissa ohi.” – Mies, 23

”Joku kahvilan sivupöytä on hyvä.” – Nainen, 37

Osa haastateltavista ei kokenut imetyksen sopivan ihmisten keskelle, vaan se toivottiin tehtävän sivummalla rauhallisemmalla ja suojaisella paikalla. Haastateltavien mielipiteet soveliaasta imetyspaikasta vaihtelivat vastauskohtaisesti. Kaikkien mielestä kauppakeskus ei ollut hyväksyttävä paikka julki-imettää.

”No ei sitä nyt ihan tässäkään (kauppakeskuksessa) voi alkaa tekemään!” – Mies, 22

”Mun mielestä ei sovi oikeen ravintolaan...” – Mies, 22

”Vois ehkä mennä syrjempään.. et mennä vessaan tai jotain.” – Nainen, 18

"Ei ny ala missää kassajonossa imettää." – Nainen, 37

9.3.4 Julkisen imetyksen herättämät tunteet

Osassa vastauksissa julki-imetys koettiin osin soveliaana, mutta sitä ei tulisi tehdä liian avoimesti. Imetystä olisi hyvä peittää esimerkiksi käyttämällä liinaa tai huivia. Myös imetyspaitojen käyttö koettiin hyväksi tavaksi suojata imetystä.

"Oon nähny ku sellast liinaa on käytetty, musta se on hyvä." – Mies, 21

"Et vähän peittää jollain. Yleensä on joku huivi." – Nainen, 39

"Ei tulisi tehdä niin avoimesti..." – Nainen, 29

*"Imetyspaidat on hyviä, että niissä ei imetystä juuri ees huomaa."
– Nainen, 23*

Yläosattomuus ei osan vastaajien mielestä kuulunut julkisille paikoille. Toivottiin, etteivät rinnat näkyisi imettäessä ja siinä huomioitaisiin yksilön intimitteettisuoja.

"Sitä voi tehdä monella tapaa.. Siinä voi pitää jonkun harson ja tehdä sen silleen, ettei oo kaikki levällään... Jokainen tyylillään." – Nainen, 36

"Tietenkin vähän peitellen, ettei oo liian nakuna... niin ei mua haittaa, kunhan peittelee sen alueen." – Nainen, 38

"Ei ihan rinnat paljaana, et jollai liinal vois peittää." – Nainen, 22

Toiset mielipiteet korostivat imetyksen tavallisuutta ja luonnollisuutta. Imetyksen koettiin olevan jokaisen äidin henkilökohtainen asia, eikä siihen kuuluisi ulkopuolisen puuttua. Imetystä julkisella paikalla ei pitäisi joutua häpeämään, eikä sen ei pitäisi haitata ulkopuolisia. Imetyksen tavallisuuden takia asiasta ei myöskään tarvitsisi tehdä numeroa. Imetys koettiin luonnollisena asiana, jota ei tarvitse piilotella. Myös rintojen näkyminen imetyksen aikana koettiin luonnolliseksi.

"Äidinmaito on sille vauvalle tärkeää ni ei se saisi ketään haitata.. Imetys on puhdas ja kaunis asia..." – Nainen, 57

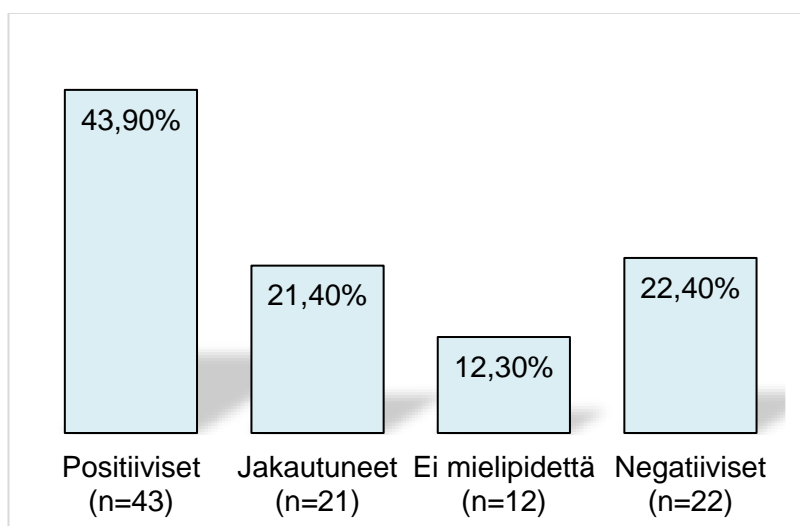
"Tissit vaan esiin! Ei mun mielestä oo mitään peittopakkoa." – Nainen, 24

"Se on niin luonnollinen asia." – Nainen, 24

"Imettää pitää niin kuin se ois ihan normaali asia." – Mies, 26

9.4 Yhteiskunnan imetysasenteet

Kysyttäessä millaiseksi ihmisten imetysasenteet koetaan, pystyttiin vastaukset jaottelemaan seuraavasti; erilaisiin imetysasenteisiin, median ja kulttuurin vaikutukseen asenteissa, julki-imetyksen eri asenne-eroihin sekä julki-imetyksen kehittymiseen jatkossa. (Liite 3)

Kuva 1. Ihmisten mielipiteet asenteista julkista imetystä kohtaan.

9.4.1 Asenteet julkista imetystä kohtaan

Tarkasteltaessa asenteita julki-imetystä kohtaan vastaajat kokivat asenteet myönteisiksi ja aika hyväksi. Kvantifioimalla vastaukset saimme tuloksen, että 43,9 % pitivät ihmisten imetysasenteita positiivisina (Kuva 1). Moni vastaajista painotti asenteiden vapautta nykypäivänä ja mainitsi niiden olevan suvaitsevat ja sallivat. Osa vastaajista koki, että yhteiskunnassa vallitsevat imetysasenteet ovat neutraalit, eikä niitä juuri arjessa mietitä.

"Aika positiivisia. Nykyään mun mielestä korostetaan sen terveyshyötyjä."
– Nainen, 39

"Suomessa hyvät, et ei onneks kauppakeskuksessa tarvii mennä mihinkää vessaa imettää..." – Nainen, 38

"Kyl ne pääasiallisesti on positiiviset..." – Mies, 49

"Musta ne on vapaammat ja sallivammat." – Mies, 59

Jotkut vastaajista eivät osanneet vastata kysymykseen, koska he eivät kokeneet sen vaikuttavan heidän elämäänsä. 12,3 prosentilla vastaajista ei ollut mielipidettä asiaan (Kuva 1).

"Ei vaikuta mun elämään niin en osaa sanoa... Ehkei sitä nyt tässä alaisseista maitoa ampumaan!" – Mies, 28

"Ei mulla oo mielipidettä asiaan." – Mies, 35

21,4 prosenttia vastaajista koki asenteet imetystä kohtaan jakautuneiksi (Kuva 1). Asenteita koettiin olevan paljon sekä puolesta että vastaan. Vastaajat kokivat ihmisten asenteiden olevan kaksinaismoraalisia. Haastateltavat ajattelivat myös osalla ihmisistä olevan konservatiiviset mielipiteet julki-imetyksestä. Kulusta keskittietä ei koettu asian suhteen löytyvän. Osan ihmisistä koettiin vieroksuvaan julki-imetystä ja osan olevan suvaitsevaisempia.

"Kyl ne on positiiviset ja vapaat, et tietty joillain on konservatiivisemmat mielipiteet." – Mies, 25

"Tuntuu ettei siihen oo sellasta kulusta keskittietä.. Aika jakautuneet." – Nainen, 26

"Sekä että... Mielipiteet on musta aika jakautuneet." – Nainen, 27

"Must mielipiteet on aika kaksinaismoraalisii." – Mies, 30

Vastaajista 22,4 prosenttia kokivat ihmisten asenteet julki-imetystä kohtaan negatiivisina (Kuva 1). Asenteita pidettiin nipottavina ja turhan rankkoina. Julki-imetystä kohtaan koettiin olevan myös ennakkoluuloja.

"Vähän liian negatiiviset." – Mies, 53

"Ihmiset on ehkä turhan rankkoja sen suhteen." – Mies, 22

"Miks kaikesta pitää nipottaa!" – Nainen, 23

Haastateltavien vastauksissa tuli esille myös asenteiden kärjistyneisyys. Koettiin, että osalla kansasta on radikaaleja mielipiteitä julki-imetyksestä, eikä asiaan ole neutraalia suhtautumistapaa.

"Tuntuu, että välillä se menee liian tunteisiin... Negatiivinen sanoisin." – Mies, 29

"Omituisiksi ja julkinen keskustelu on vaikuttanut asenteisiin negatiivisesti..." – Nainen, 38

"Aika ääripäät, et osa on asenteella "missä vaan" ja osa on "apua, paljas rinta"..." – Nainen, 25

"Osalla on aika radikaaleja mielipiteitä..." – Nainen, 22

9.4.2 Median ja kulttuurin vaikutus imetysasenteisiin

Vastauksissa tuotiin esille median ja kulttuurin vaikutus imetysasenteisiin. Vastauksista ilmeni, että julki-imetys on nostettu mediassa vahvasti esille ja sen katsottiin vaikuttavan ihmisten asenteisiin pääasiallisesti negatiivisesti. Osa haastateltavista mainitsi, että mediassa tunteet kuumenevat helposti ja monesti kärjistyneet mielipiteet nousevat esille.

"Mediassa nousee suuria tunteita.. Siellä tunteet kuumenevat."
– Nainen, 24

"Välillä media nostaa esille kohahduttavia uutisia..." – Nainen, 23

Esille tuotiin myös median vaikutus siinä, että se hyväksyy rinnat, mutta ei imetystä. Vastaajat mainitsivat esimerkkinä nykypäivän mainokset, joissa näkyy enemmän paljasta pintaa kuin mitä imettäessä näkyisi. Vastaajat kokivat joidenkin ihmisten järkyttävän huomattessaan rintojen oikean tarkoituksen.

"Mainoksissa näkyy tissejä vähän väliä!" – Nainen, 32

"Media on vähän silleen et tissit OK, mut imetys ei. Et sit porukka järkyttyy, kun huomataan mihin oikeasti tissit on tarkotettu." – Nainen, 25

Julkisuuden henkilöiden mielipiteillä koettiin myös olevan vaikutusta ihmisten imetysasenteisiin. Julkinen keskustelu on kärjistänyt mielipiteitä julkisesta imetyksestä.

"Asenteet ihan ok. Joitain julkisuuden henkilöitä lukuun ottamatta..."
– Mies, 28

"Media on vaikuttanut siihen, että osan asenne on raivo kyllä ja osan raivo ei, vaikka suurimmalle osalle varmaan aika sama..." – Nainen, 28

Vastauksissa tuotiin esille kulttuurin vaikutus imetysasenteisiin. Esimerkiksi yksi vastaajista oli asunut Iso-Britanniassa ja sanoi nähneensä julki-imetystä enemmän siellä kuin Suomessa. Lähipiirin asenteilla ja sillä miten imetyksestä puhutaan, koettiin olevan vaikutusta.

”Suomes ne (imetysasenteet) on kai aika hyvät. Britanniassa sitä näki kyllä paljon enemmän kuin täällä.” – Nainen, 38

*”Jos lähipiirissä imetetään niin sillo asenne on yleensä parempi.”
– Nainen, 24*

”Myönteiset, et lähipiiri mun mielestä vaikuttaa...jos siinä ollaan myönteisiä ni sillo sen imetyksen näkeminen ei mitenkään haittaa...” – Nainen, 42

Haastateltavat toivat esille sen, että Suomesta on tullut monikulttuurisempi maa, joka näkyy erilaisina asenteina imetystä kohtaan. Osa vastaajista sanoivat suomalaisten mielipiteiden olevan avoimempia kuin ennen. Esille tuotiin kuitenkin se, että Suomi on mielensäpahoittajien maa, jossa aina joku pahoittaa mielensä.

*”(Imetysasenteet) Vähän avoimempia kuin ennen... Suomesta on tullut monikulttuurisempi niin se näkyy siinä et asenteita on erilaisia.”
– Nainen, 38*

”Turha puheenaihe! Luonnollinen asia kuitenkin... Suomi on mielensäpahoittajien maa... aina joku pahoittaa mielensä.” – Mies, 26

9.4.3 Julkisen imetyksen asenne-erot

Julki-imetyksen asenne-eroja tarkasteltaessa nuorten asenteet imetystä kohtaan koettiin avoimiksi. Vastaajat kokivat konservatiivisemmissä ikäluokissa asenteiden olevan kriittisempiä. Nuorten asenteet koettiin suvaitsevaisemmiksi kuin vanhempien ihmisten.

”Nuoremmat ehkä avoimempia. Sitten on ne kriittiset konservatiivisemmista ikäluokista.” – Mies, 21

Aiheen ei koettu olevan miehille henkilökohtainen ja naisten asenteet koettiin hyväksyvämmiksi kuin miesten. Haastateltavat ajattelivat myös, että miesten on vaikeampi hyväksyä julkista imetystä.

*”Aika 50/50, et useammin naiset hyväksyvämpiä kuin miehet...”
– Nainen, 21*

*”Miehil varmaan vaikeempaa ymmärtää sitä (julkista imetystä)...”
– Mies, 25*

Vastaajat ajattelivat äitien olevan myönteisempiä julki-imetystä kohtaan verrattuna lapsettomiin. Lapsiperheiden asenteet koettiin olevan positiiviset. Eroja nähtiin myös siinä, oliko äiti imettänyt lastaan vai ei.

*”Äidit on myönteisiä, et lapsettomat kokee asian tietty eri tavalla.”
– Nainen, 33*

9.4.4 Yhteiskunnan asenteiden kehittyminen

Asenteet julki-imetystä kohtaan ovat muuttuneet ja niiden todettiin olevan vapaamielisempiä kuin aikaisemmin. Asteiden ajateltiin olevan myös avoimempia kuin ennen. Myönteiset asenteet ovat kasvamaan päin, mutta silti niissä koettiin olevan parantamisen varaa.

”No on vähän vapaamielisempää kuin aikaisemmin... Silti on ennakkoluuloja vielä.” – Nainen, 30

*”Parempi asenne saisi olla, oon kuullu välillä negatiivisia kommentteja.”
– Mies, 23*

”On ehkä semmoset konservatiiviset mielipiteet vielä, että kotona ja pimeässä pitäisi tehdä.” – Nainen, 26

Imetysasenteiden koettiin muuttuvan jatkuvasti. Surullisena pidettiin sitä, että tarvitsee tehdä kyselyä asiasta, jonka pitäisi olla luonnollista.

”Musta on surullista, että siitä tarvitsee tehdä kyselyä, sillä sen pitäisi olla luonnollinen asia...” – Nainen, 30

10 Pohdinta

Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää työikäisten ihmisten mielipiteitä imetysasenteista ja löytää keinoja imetysmyönteisyyden lisäämiseksi. Saimme laajasti tietoa tutkimustuloksista ja pääosin tulokset vastasivat odotuksiamme. Tarkastellessamme tuloksia teimme myös odottamattomia havaintoja. Tutkijoina meidän tuli arvioida työskentelymme ja opinnäytetyön toteutuksen eettisyyttä ja luotettavuutta (Kylmä – Juvakka 2007: 155). Johtopäätökset ovat esitettynä luettelona ja annamme kehittämis ehdotukset tämän opinnäytetyön lopussa.

10.1 Tulosten tarkastelu

Tutkimme 18–64-vuotiaiden naisten ja miesten suhtautumista imetykseen julkisilla paikoilla. Vastaajista hieman yli puolet (61,2 %) oli naisia. Vastaajista melkein puolet (43,7 %) oli ikäluokasta 18–25. Näin ollen tutkimusaineistossa painottuvat hieman enemmän naisten ja alle 25-vuotiaiden vastaukset. Tuloksista ilmenee, että 85,4 % vastanneista piti imetystä sopivana julkisilla paikoilla. Tämä tulee esille myös Hannulan (2003: 21) tekemässä tutkimuksessa, joka osoittaa suomalaisten suhtautuvan imetykseen pääosin myönteisesti. Vastaavasti tulosten mukaan imetyksen näkeminen julkisella paikalla oli 4,9 % mielestä epämiellyttävää. Vastaajista yli puolet (54,4 %) näki imettäviä äitejä julkisilla paikoilla harvoin. Tulokset ovat samoja kuin Guttmanin ja Zimmermanin (2000: 1465–1466) tekemässä tutkimuksessa, jossa suurin osa ei ollut koskaan tai oli vain muutaman kerran nähnyt imettäviä äitejä julkisilla paikoilla. 7,8 % tutkimukseemme vastanneista ei ollut koskaan nähnyt imettävää äitiä julkisella paikalla. Tutkimustuloksista voidaan todeta, ettei äitien juurikaan nähdä imettävän julkisilla paikoilla.

Tutkimuksessa tarkasteltiin sukupuolen vaikutusta haastattelukysymyksiin. Sukupuolella ei todettu olevan vaikutusta siihen, mielletäänkö imetys julkisella paikalla sopivaksi tai koetaanko sen näkeminen epämiellyttävänä. Hannulan (2003:54) väitöskirjassa ilmenee kuitenkin miesten suhtautuvan naisia myönteisemmin imetykseen julkisella paikalla. Tämä on ristiriidassa saatujen tutkimustulosten kanssa. Miesten ja naisten välillä pystymme tutkimustuloksista toteamaan eroavaisuutta siinä, kuinka usein imettäviä äitejä nähdään julkisilla paikoilla. Naiset näkevät imettäviä äitejä julkisilla paikoilla enemmän kuin miehet. Miehistä 17,5 % ei ollut koskaan nähnyt imettäviä äitejä julkisesti. Vastaava prosenttiluku oli naisilla 1,6. Tutkimme iän vaikutusta haastattelukysymyksiin. Aikaisemmissa tutkimuksissa vastaajien iällä on todettu olevan jonkin verran vaikutusta imetysasenteisiin. Nuoret esimerkiksi kokevat julki-imetyksen myönteisempänä kuin vanhemmat ihmiset (Li ym. 2007: 124; Meng ym. 2013: 187). Opinnäytetyön tutkimustuloksissa vastaajien iällä ei kuitenkaan löydetty vaikutusta vastauksiin.

Tämän tutkimuksen perusteella julki-imetys on äidin päätös ja hänen tulee saada toteuttaa sitä tahtonsa mukaan. Vastauksissa korostettiin äidin mukavuutta ja päätäntävaltaa imetyksen toteuttamisessa. Suomessa imetystä on pidetty imettävän äidin yksityisasiana, eikä siihen koeta ulkopuolisen voivan vaikuttaa (Imetyksen

edistäminen Suomessa, Toimintaohjelma 2009: 39). Opinnäytetyön tuloksista voidaan päätellä, että julki-imetyks pitäisi toteuttaa myös lapsen tarpeet ensisijaisesti huomioiden. Lapsentahtisen imetyksen täytyy olla mahdollista, oltiin julkisessa paikassa tai ei. Condonin ym. (2010: 30) tekemän tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia. Heidän tutkimustuloksissaan tuotiin esille imetyksen luonnollisuus sekä äidin oikeus imettää missä vain, kun lapsella on nälkä. Deufelin ja Montosen (2010: 24–25) mukaan imetyks edistää äidin ja lapsen varhaista vuorovaikutusta, jolla on tärkeä merkitys vauvan tunne-elämän ja käyttäytymisen säätelyn kannalta. Imetyks vahvistaa myös äidin ja lapsen välistä kiintymyssuhdetta. Tämän opinnäytetyön perusteella voidaan myös todeta, että imetyksen sosiologiset terveysvaikutukset huomioidaan ja imetystä pidetään tärkeänä äidin ja vauvan kiintymyssuhteen kehittymisen kannalta.

Opinnäytetyön tuloksista voidaan päätellä, että vaikka julki-imetystä pidettiin soveliaana, ei sitä osan vastaajien mielestä tulisi tehdä niin avoimesti. Mengin ym. (2013:187) sekä Lipittin ym. (2014:361) tutkimustuloksissa ilmenee, että imettävien äitien toivottiin peittävän itseään imetyksen aikana julkisilla paikoilla. Meidän tutkimuksessa suurin osa vastaajista toivoi, että julkisella paikalla tapahtuvaa imetystä peitetään liinalla tai huivilla. Vastaajat toivoivat tämän peittävän intiimialuetta imetyksen aikana. Äiti voikin halutessaan suojata imetystä kantoliinalla, huivilla tai harsolla (Niemelä 2006: 122).

Tämän tutkimuksen tuloksista löytyi eriäviä mielipiteitä siitä, missä paikoissa koettiin sopivaksi imettää. Toisten mielestä se katsoi aikaa ja paikkaa, toisten mielestä ei. Lin ym. (2007: 124) tutkimuksessa 37 % vastaajista oli sitä mieltä, että imetyksen valinneiden äitien tulisi toteuttaa imetystä ainoastaan yksityisissä tiloissa. Mengin ym. (2013:187) tutkimuksessa tuli esille, että suurimman osan mielestä ostoskeskuksessa saa imettää. Kysymykseen kielteisesti vastanneista 97,1 % oli sitä mieltä että, imetyks oli hyväksyttävää julkisella paikalla, mikäli siihen tarjottaisiin erillinen tila (Meng 2013: 187). Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että imettävän äidin toivottiin huomioivan muut paikallaolijat julkisilla paikoilla. Imettäviltä äideiltä toivottiin omaa ennakointi- ja harkintakykyä, jotta imetyks sujuisi mahdollisimman helposti julkisilla paikoilla. Imetyksestä korostettiin sitä, että se toteutettaisiin julkisilla paikoilla hienovaraisesti. Scottin ym. (2015:78) tutkimuksessa sosiaalisten normien havaittiin vaikuttavan voimakkaammin imetyksen toteutumiseen kuin äidin omat asenteet.

Kysyttäessä millaiseksi ihmisten imetysasenteet koetaan, alle puolet (43,9 %) vastaajista piti asenteita positiivisina. Tutkimukseen vastanneista 85,4 % mielestä

imetys sopii julkisille paikoille. Imetysasenteet mielletään kielteisempinä mitä ne tulosten perusteella ovat. Tämä osoittaa eriäväsyyden imetyksen hyväksyttävyyden ja sen välille, millaisina imetysasenteet mielletään. Myös Guttmanin ja Zimmermanin (2000: 1465) tutkimuksesta ilmenee, että yhteisössä vallalla olevat normit ja negatiiviset asenteet muodostavat kuilun omien positiivisten asenteiden välille. Condonin ym. (2010: 29–30.) tutkimuksessa saatiin myös selville, että imetysasenteet ovat myönteisemmät kuin niiden ajatellaan yhteisössä olevan. Opinnäytetyön tutkimuksessa 21,4 % vastaajista koki ihmisten imetysasenteiden olevan jakautuneita. Asenteille ei koettu löytyvän kultaista keskitietä. Aikaisempien tutkimusten mukaan ihmisten imetysasenteet ovat ensisijaisesti positiivisia (Li ym. 2007:124; Meng 2013:187). Tässä tutkimuksessa saatiin samansuuntainen tulos, koska vain 22,4 % vastaajista piti ihmisten imetysasenteita negatiivisina.

Tutkimustulosten mukaan median ja kulttuurin koetaan vaikuttavan ihmisten imetysasenteisiin. Vastauksissa media tuotiin esille tunteita kumentavana ja mielipiteitä kärjistävänä tekijänä. Mediassa naisten rintoja ei ensisijaisesti yhdistetä imetykseen (Niemelä 2006: 89). Myös tämä tutkimus antoi samanlaisen tuloksen. Foss (2013: 338–339) on todennut, että median avulla voidaan vaikuttaa ihmisten asenteisiin. Mielestämme näyttämällä mediassa julki-imetystä normaalina tapahtumana voidaan vaikuttaa ihmisten imetysasenteisiin. Näin saadaan lisättyä äitien mukavuutta imettää julkisilla paikoilla lapsentahtisesti. Tutkimuksessa osa vastaajista toi esille myös kulttuurin vaikutuksen imetysasenteisiin ja lisääntyneen monikulttuurisuuden koettiin näkyvän erilaisina asenteina Suomessa. Myös Condon ym. (2010: 29) toteavat imetyksen olevan kulttuurisidonnaista.

Vastaajat mielsivät erilaisia asenne-eroja miesten ja naisten välillä. Naisten asenteiden koettiin olevan hyväksyvämpiä imetystä kohtaan kuin miesten. Aikaisemman tutkimustiedon mukaan miesten ja naisten asenteiden välillä ei ole huomattavissa suurta eroavaisuutta (Li ym. 2007:124, Meng ym. 2013: 187). Myös iällä katsottiin olevan merkitystä ihmisten imetysasenteisiin. Nuorten asenteet koettiin avoimemmiksi ja suvaitsevaisemmiksi kuin vanhempien ihmisten. Mengin ym. (2013: 187) tulokset tukevat opinnäytetyön tuloksia, jossa alle 44-vuotiaat asennoituivat imetykseen hyväksyvämmiin. Vastauksista ilmeni asenne-eroja myös äitien ja lapsettomien välillä. Äideillä ajatellaan olevan positiivisemmat asenteet kuin lapsettomilla.

10.2 Eettisyys

Tutkimusten ja opinnäytetöiden tekemisessä on merkittävää huomioida ja pohtia eettisiä kysymyksiä. Tutkimuksen tekemisen eettiset haasteet koskevat koko tutkimusprosessia aina suunnittelusta julkaisemiseen asti. Tutkimusetiikan olennaisimpana osana pidetään ihmisoikeuksien kunnioittamista. (Kylmä – Juvakka 2007: 137,147) Ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa tutkijan on huolehdittava tutkittavien suojasta. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimukseen osallistuminen tulee olla vapaaehtoista. Tutkijan on selvitettävä tutkittaville tutkimuksen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset riskit sekä varmistaa, että osallistuja tietää, mistä tutkimuksessa on kyse. Tällä kunnioitetaan henkilön itsemääräämisoikeutta. (Tuomi – Sarajärvi 2013: 131) Tutkimukseen osallistuvan henkilön tulee myös olla tietoinen mahdollisuudestaan vetäytyä tai kieltäytyä tutkimuksesta (Kylmä – Juvakka 2007:149). Tutkimuksen tekijän eettinen velvoite on tutkimustulosten raportointi. Tutkimustulosten raportoinnissa tutkijan tulee olla avoin, rehellinen ja tarkka, tutkimuksen raportoinnin jokaisessa vaiheessa. Tutkimuksen tekijän on arvioitava myös tutkimuksensa luotettavuutta ja tuotava esille tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttavat tekijät. (Kylmä – Juvakka 2007: 154–155.)

Opinnäytetyömme tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden henkilöllisyys ei tullut missään vaiheessa esille, sillä kyselyyn vastattiin nimettöminä. Tutkimuksen eettisyyttä ja tutkijan luotettavuutta lisää anonymiteetin säilyttäminen (Vilka 2007: 95). Opinnäytetyötä tehdessä kunnioitettiin vastaajien itsemääräämisoikeutta ja kerroimme kyselyyn osallistumisen vapaaehtoisuudesta. Ennen haastattelun alkua kerroimme vastaajalle, mitä haastattelu koskee. Toimme myös esille, että teemme opinnäytetyötä. Gallup-luontoisen kyselyn takia moni kieltäytyi osallistumasta ja heidän päätöstään kunnioitettiin. Yksikään jo käynnissä oleva haastattelutilanne ei keskeytynyt. Objektiivisuus on olennainen osa tutkimusprosessia. Objektiivisuudella tarkoitetaan sitä, että tutkimusprosessi on puolueeton ja tutkimustulokset puolueettomia. (Vilka 2007: 16.) Olimme haastattelutilanteessa itse paikalla, jolloin meidän piti kiinnittää erityistä huomioita tähän. Emme johdatelleet vastaajia, emmekä tuoneet esille omia mielipiteitämme tutkittavasta aiheesta.

Tutkimustietojen on oltava luottamuksellisia, eikä tutkimuksen yhteydessä saatuja tietoja saa käyttää muuhun kuin luvattuun tarkoitukseen. Niitä ei myöskään saa luovuttaa ulkopuolisille. (Tuomi & Sarajärvi 2009: 131.) Painotimme vastaajille opinnäytetyön toteuttamisen luottamuksellisuutta sekä kerroimme, että tietoja tullaan käyttämään

ainoastaan opinnäytetyössä. Suoria lainauksia käyttäessä varmistimme, ettei haastateltavien henkilöllisyyttä voida tunnistaa. Tutkimusmateriaali säilytettiin asianmukaisesti, ja opinnäytetyön valmistumisen jälkeen tutkimusaineisto hävitettiin.

Opinnäytetyö raportoitiin mahdollisimman totuudenmukaisesti, sillä laadukas raportointi on oikeudenmukaista, avointa, rehellistä ja tarkkaa. Hyvään tieteelliseen käytäntöön ei kuulu plagiointi, joka on toisen tuotoksen luvaton lainaamista (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012: 9). Tiedostimme plagioinnin vaarat, joten käytetyt lähteet merkittiin tarkasti sekä tekstiin että lähdeluetteloon ja tarkastimme lopullisen opinnäytetyön Turnit-ohjelmalla. Yhtäläisyysprotentiksi muodostui ??, joka sopii suositeltuun alle 10 prosenttiin.

10.3 Luotettavuus

Määrällisen tutkimuksen kokonaisluotettavuus muodostuu reliabiliteetista ja validiteetista. Reliabiliteetti eli tutkimustulosten pysyvyys tarkoittaa sitä, että toistamalla tutkimus päädytään samoihin tuloksiin. Reliabiliteettia arvioidaan jo tutkimuksen aikana ja se huomioidaan muun muassa kyselylomakkeen muotoilussa. Reliabiliteettia lisää myös riittävän suuri perusjoukkoa edustava otos. Tulosten saannin jälkeen reliabiliteettia pystytään arvioimaan kokonaisvaltaisemmin, kun vastausprosentti on tiedossa. (Vilka 2007: 149–150, 152.) Tutkimuksemme otos oli edustava, koska otanta koostui 103 vastaajasta. Tutkimuksemme luotettavuutta lisäsi myös eri-ikäisistä ja eri sukupuolta edustavista henkilöistä koostuva otos. Validiteetti on tutkimuksen pätevyyttä eli kykyä mitata sitä, mitä on tarkoituskin. Tällöin teoreettiset käsitteet on onnistuneesti operationalisoitu arkikielelle ja siirretty tällaisena mittariin. Tutkimuksen validius on laadukas, mikäli systemaattisilta virheiltiltä vältytään. (Vilka 2007: 150–152.) Tässä tutkimuksessa mitattiin julkisen imetyksen sopivuutta, epämiellyttävyttä sekä imettävien äitien näkemistä katukuvassa. Haastattelulomakkeen kysymykset olivat selkeitä ja lomakkeen laadinta onnistunut. Vastaajat kokivat kysymykset helposti vastattaviksi, eikä meidän tarvinnut juurikaan oikaista tai selventää kysymyksiä.

Tutkimuksen kokonaisluotettavuus varmistettiin selkeällä tutkimuskysymyksellä, jotta pystyimme tutkimaan sitä mitä pitikin. Haastattelulomakkeen määrälliset kysymykset olivat täsmällisiä sekä konkreettisia. Esitestauksen ansiosta lomake testattiin huolellisesti ja korjattiin tarpeiden mukaan ennen varsinaisen tutkimuksen toteuttamista.

Systemaattiset virheet heikentävät tutkimuksen kokonaisluotettavuutta ja voivat johtua esimerkiksi vastaajien valehtelusta tai kaunistelusta (Vilkkä 2007: 153). Julkinen imetys voidaan kokea aiheena arkana, jolloin mielipiteiden sanominen voi olla vastaajalle hankalaa. Kasvotusten toteutettu kysely saattaa myös vaikuttaa vastauksiin, jos oikeaa mielipidettä ei haluttu muiden kuulevan. Pyrimme välttämään systemaattisten virheiden syntymistä asettelemalla kysymykset mielekkääseen järjestykseen sekä osoittamalla neutraalia suhtautumistapaa haastatellessa. Määrällisen tutkimuksen vaatimuksia on tulosten tarkkuus ja toistettavuus, sen hyödyllisyys muille eli sovellettavuus sekä tulosten saaminen puolueettomasti (Vilkkä 2007: 154). Tutkimustuloksiamme pystytään hyödyntämään jatkossa ja tuotimme tutkimuksellamme uutta tietoa.

Triangulaatio parantaa tutkimuksen luotettavuutta, uskottavuutta ja tarjoaa vahvistusta samalle tutkimustulokselle eri näkökulmista. Triangulaatiossa yhdistetään useampaa tutkimusmenetelmää samassa tutkimuksessa, jolloin vältetään yhden menetelmän systemaattisilta virheiltä. Opinnäytetyössä käytettiin sekä määrällistä että laadullista tutkimusmenetelmää. Tätä kutsutaan menetelmätriangulaatioksi. (Kananen 2008: 84–85; Kylmä – Juvakka 2007: 129.) Opinnäytetyössä triangulaatio näkyy haastattelulomakkeessa, jossa on sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Käyttämällä molempia menetelmiä saimme vahvistusta saatuihin tuloksiin. Avointen kysymysten avulla saimme vastauksia, joita ei osattu ennakoida lomaketta tehdessä. Haasteena on eri menetelmillä saatujen tutkimustulosten ristiriitaisuus (Kananen 2008: 84). Esimerkiksi, vastanneista suurin osa piti imetystä hyväksyttävänä julkisella paikalla, vaikka vain alle puolet vastaajista kokivat imetysasenteet myönteisinä.

Määrällisen ja laadullisen tutkimukset luotettavuuskriteerit eivät osan tutkijoiden mielestä eroa toisistaan. Määrällisen tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia saatetaankin käyttää myös laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida myös tarkastelemalla uskottavuutta, vahvistettavuutta, refleksiivisyyttä sekä siirrettävyyttä. Tutkimuksen uskottavuutta voidaan vahvistaa sillä, että tutkimuksen tekijät ovat riittävän pitkään tekemisissä tutkittavan ilmiön kanssa. (Kylmä – Juvakka 2007: 127.) Olemme perehtyneet koko opinnäytetyöprosessin ajan tutkittavaan aiheeseen tutustumalla aiheesta löytyvään teoria- ja tutkimustietoon. Vahvistettavuus edellyttää tutkimusprosessin kirjaamista niin, että ulkopuolinen pystyy seuraamaan prosessia pääpiirteissään (Kylmä – Juvakka 2007: 129). Vahvistimme opinnäytetyömme uskottavuutta dokumentoimalla jokaisen työvaiheen tarkasti ja ymmärrettävästi. Reflektiivisyys on tutkimuksen tekijän omaa

arviointia tutkimusprosessin vaikuttamiseen ja edellyttää tutkijalta tietoa omista lähtökohdistaan tutkimuksen tekijänä. Tutkimuksen siirrettävyydellä tarkoitetaan tutkimustulosten siirrettävyyttä vastaaviin tilanteisiin. (Kylmä – Juvakka 2007: 129). Tutkimuksemme luotettavuutta lisää se, että huomioimme koko opinnäytetyöprosessin ajan omien lähtökohtien vaikuttavuutta tutkimustuloksiin. Tutkimuksemme on siirrettävissä ja toteutettavissa uudelleen. Mikäli tutkimus toteutetaan toisella paikkakunnalla, ei voida taata tutkimustulosten samankaltaisuutta. Luottamusta heikentävänä tekijänä ilmenee haastateltavien vastausten kirjaaminen suoraan paperille. Vaikka vastaukset pyrittiin kirjaamaan mahdollisimman sanatarkasti, ei voida poissulkea mahdollisuutta, että osa kommenteista on jäänyt vajaiksi.

10.4 Johtopäätökset ja kehittämissuhteet

Tulosten perusteella voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset:

- 1) Työikäisten ihmisten mielestä imetys sopii julkiselle paikalle eikä sen näkemistä pidetä epämiellyttävänä.
- 2) Imettäviä äitejä nähdään julkisilla paikoilla vain harvoin.
- 3) Imetys tulee toteuttaa äidin oman tahdon mukaisesti sekä lapsen tarpeet huomioiden.
- 4) Julkisesti imettäessä intiimialueen toivotaan pysyvän peitettynä ja imettäessä äiti käyttäisi harkintakykyään.
- 5) Työikäisillä ihmisillä on eriäviä mielipiteitä imetykselle sopivista paikoista.
- 6) Työikäisten ihmisten mielestä imetysasenteissa on parannettavaa. Imetysasenteita pidetään kielteisempinä mitä ne tulosten perusteella ovat.
- 7) Median ja kulttuurin ajatellaan vaikuttavat imetysasenteisiin. Median vaikutus koetaan pääosin negatiivisena eikä rintoja yhdistetä imetykseen.

Mielestämme on tärkeää kiinnittää huomiota ihmisten asenteisiin julkista imetystä kohtaan. Tämän tulisi tapahtua jo yksilötasolla, kuten synnytyssairaaloissa, neuvoloissa ja kodeissa, sillä yhteisön asenteita on hitaampi lähteä muuttamaan. Kehittämisehdotuksena on kiinnittää julkisilla paikoilla huomiota siihen, että ympäristö on imetykselle suotuisa. Yhteiskunnan on tärkeää hyväksyä julki-imetys, etteivät imettävät äidit joutuisi välttelemään julkisia paikkoja yhteiskunnan normien takia. Imetyksen terveyshyödyistä ja varhaisen vuorovaikutuksen merkityksestä tulisikin kertoa jo suomalaisessa koulujärjestelmässä. Tällä pystytään edistämään imetysmyönteistä asennetta. Imetyksen normalisointiin ja imetysmyönteisyyden lisäämiseen voidaan vaikuttaa myös median avulla. Mediassa tuleekin korostaa imetyksen luonnollisuutta, jolloin julkinen imetys hyväksytään paremmin osaksi yhteiskuntaa. Sosiaaliset normit vaikuttavat voimakkaammin imetyksen toteutumiseen kuin äidin omat asenteet (Scott ym. 2015: 78). Yhteiskunnan asenteisiin vaikuttamalla voidaankin kaikista parhaiten luoda imetysmyönteistä ilmapiiriä.

Jatkotutkimusehdotuksena voisi selvittää työikäisten ihmisten suhtautumista julki-imetykseen muilla paikkakunnilla Suomessa. Tutkimuksen voisi toteuttaa esimerkiksi Pohjois-Suomessa, jolloin saataisiin tietoa vallitsevatko siellä samanlaiset imetysasenteet. Jatkotutkimusaiheena voisi olla alle 18-vuotiaiden ihmisten suhtautuminen julki-imetykseen sekä laajempi sosiodemografisten tekijöiden huomioiminen jatkotutkimuksissa.

Lähteet

Aittokoski, Metsämarja – Huitti-Malka, Riika & Salokoski, Märta 2009. Imetyksen aika. Uusi suomalainen imetyskirja. Helsinki: Avain.

Blincoe, Alana Juman 2005. The health benefits of breastfeeding for mothers. *British Journal of Midwifery*, 13 (6).

Condon, Louise – Tiffany, Claire – Symes, Nicki & Bolgar, Ruth 2010. 'Cut out for breastfeeding': changing attitudes to breastfeeding. 83 (4). 29–31.

Deufel, Maila & Montonen Elisabet 2010. Onnistunut imetys. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Dillard, Dana M. 2015. Nurse-Ins, #NotCoveringUp: Positive Deviance, Breastfeeding and Public Attitudes. *International Journal of Childbirth Education*, 30 (2). 72–75.

Elo, Satu – Hakala, Mervi – Kaakinen, Pirjo & Laukkala, Helena 2015. Vauvamyönteisyyden nykytila Suomessa vastasyntyneen ihokontaktin toteutumisen osalta. *Tutkiva Hoitotyö*, 13 (4).

Foss, Katherine 2013. "That's Not a Beer Bong, It's a Breast Pump!" Representations of Breastfeeding in Prime-Time Fictional Television. *Health Communication*. 28 (4). 329–340.

Guttman, Nurit & Zimmerman, Deena R. 2000. Low-income mothers' views on breastfeeding. *Social Science & Medicine*. 50 (10): 1457–1473.

Hannula, Leena 2003. Imetysnäkömökset ja imetyksen toteutuminen. Suomalaisten synnyttäjien seuranta tutkimus. Turku: Turun yliopisto.

Hannula, Leena – Kaukonen, Marja – Koskimäki, Minna – Rantanen, Anja – Rekola, Leena – Tarkka & Marja-Terttu 2012. Äitien imetyksestä selviytyminen ja imetysluottamus lapsivuodeosastolla. *Hoitotiede*, 24 (1). 3–13.

Hermanson, Elina 2012. Imetys kannattaa. Duodecim Terveyskirjasto. Verkkodokumentti.
<http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=kot00402>. Luettu 12.10.2016.

Huitti-Malka, Riika 2005. Riittääkö maito? Imetyksen toteutumiseen ja kestoon vaikuttavat kulttuuriset tekijät Suomessa. Pro Gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto.

Hunt, Felicity 2006. Breast feeding and society. 18 (8): 24–26.

Kananen, Jorma 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, Jorma 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

- Koskinen, Katja 2007. Imetysohjaus. Helsinki: Edita.
- Kylmä, Jari & Juvakka, Taru 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.
- Lehtinen, Silva 2014. Imetyspäivä Metropoliassa. Kättilölehti – Tidskrift för Barnmorskor. Joulukuu 7. 6–7.
- Li, Ruowei – Fridinger, Fred & Grummer-Strawn, Laurence 2002. Public Perceptions on Breastfeeding Constraints. 18(3): 227–235.
- Li, Ruowei – Rock, Valerie J. & Grummer-Strawn, Laurence 2007. Changes in Public Attitudes toward Breastfeeding in the United States, 1999–2003. 107(1): 122–127.
- Lippitt, Margaret – Masterson, Amelia – Sierra, Ana – Davis, Amy & White, Marney 2014. An Exploration of Social Desirability Bias in Measurement of Attitudes toward Breastfeeding in Public. Journal of Human Lactation, 30 (3). 358–366.
- Meng, Xingqiong – Daly, Alison – Pollard, Christina Mary & Binns, Colin William 2013. Community Attitudes toward Breastfeeding in Public Places among Western Australia Adults, 1995–2009. Journal of Human Lactation. 29 (2). 123–129. Australia.
- Niemelä, Minni 2006. Imetysopas. Hyvinvointia vauvalle ja äidille. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Räihä, Päivi – Kankkunen, Päivi & Vehviläinen-Julkunen, Katri 2015. Äitien arviointeja imetysohjeista ja ohjauksesta imetyspoliklinikalla. Kättilölehti – Tidskrift för Barnmorskor. Joulukuu 7. 16–18.
- Scott, Jane – Kwok, Yin Ying – Synnott, Kate – Bogue, Joe – Amarri, Sergio – Norin, Elizabeth – Gil, Angel & Edwards, Christine 2015. A Comparison of Maternal Attitudes to Breastfeeding in Public and the Association with Breastfeeding Duration in Four European Countries: Results of a Cohort Study. Birth, 42 (1). 78–85. Australia: Curtin University.
- Syrjä, Anita 2014. Imetyksen haasteet ja varhainen päättyminen. Kättilölehti – Tidskrift för Barnmorskor. Joulukuu 7. 10–11.
- Syödään yhdessä. Ruokasuositukset lapsiperheille 2016. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy. Saatavilla myös sähköisesti: <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129744/KIDE26_FINAL_WEB.pdf?sequence=>>. Luettu: 24.1.2017.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2009. Imetyksen edistäminen Suomessa. Toimintaohjelma 2009–2012. Helsinki: Yliopistopaino. Saatavilla myös sähköisesti: <<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/79980/98969f64-05de-41d9-9aa6-7e34d8d6d6ba.pdf?sequence=1>>. Luettu: 28.11.2016.
- Thulier, Diane & Mercel, Judith 2009. Variables Associated With Breastfeeding Duration. 38 (3): 259–268.
- Tiitinen, Aila 2016. Imetys. Lääkärikirja Duodecim. Verkkodokumentti. Päivitetty 17.8.2016.<http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01020&p_haku=imettäminen>. Luettu 12.11.2016.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaa: Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Verkkodokumentti. Helsinki. <http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf>. Viitattu 21.3.2017.

Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

YK:n Lapsen oikeuksien sopimus. § 24. Saatavilla myös sähköisesti: <<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>>. Luettu 24.1.2017.

Liite 1

Haastattelulomake

Gallup-kysely

1. Sukupuoli

Mies Nainen

2. Ikä _____ vuotta

3. Sopiiko imetys mielestäsi julkiselle paikalle?

Kyllä Ei Muu _____

4. Oletko kokenut imetyksen näkemisen julkisilla paikoilla epämiellyttäväksi?

Kyllä En Muu _____

5. Näetkö imettäviä äitejä usein julkisilla paikoilla?

Usein Silloin tällöin Joskus Harvoin En koskaan

6. Miten imetys julkisella paikalla tulisi sinun mielestäsi toteuttaa/hoitaa?

7. Millaiseksi koet ihmisten imetysasenteet?

Liite 2

Sisällönanalyysi – Miten imetys tulisi julkisella paikalla toteuttaa

Pelkistykset	Alaluokat	Yläluokat	Pääluokka
Äiti voi halutessaan peittää imetystä liinalla tai vaatteilla.	Äitiperspektiivi	Perspektiivi josta julkista imetystä tarkastellaan	Miten imetys tulisi hoitaa julkisella paikalla
Imettää voi ihan, miten itse haluaa			
Se on äidin päätös.			
Imetettäisiin, miten äidille on miellyttävintä.			
Imetettäisiin, miten äidille on mukavinta.			
Monet äidit etsivät imetykselle rauhallisen ja mukavan paikan.			
Imettäminen julkisesti voi tuntua äidistä epämiellyttävältä.			
Imettää pitää silloin kun vauvalla on nälkä.	Lapsiperspektiivi		
Imetetään niin kuin lapselle on parasta.			
Imetyksessä otetaan vauvan tarpeet huomioon.			
Imetettäisiin lapsentahtisesti.			
Imetys on äidin ja lapsen yhteinen hetki.	Sosiologinen perspektiivi		
Imetys on tärkeää äidin ja lapsen kiintymyssuhteen kannalta.	Yhteiskunnan näkökulma		
Imettäminen julkisesti on useammin katsojan ongelma.			
Imettäessä otetaan muut huomioon.			
Tulisi harkita missä imettää	Äidin oman harkintakyvyn huomiointi		
Imetys on tilannekohtaista.			
Äiti voisi käyttää omaa harkintaa siihen missä imettää.			
Äiti voi ennakoida missä liikkuu vauvan kanssa imetysaikoina.			
Äidin tulisi välttää julkisia paikkoja vauvan syöttöaikoina.			
Imettäessä voisi käyttää suojaa, joka peittää vauvaa.			
Jos imettää se täytyy peittää huivilla.			

Jos imettää sen voisi peittää huivilla tai liinalla.	Imetyksen peittäminen	Mielipiteet siitä miten imetys tulisi toteuttaa.	
Imettäessä voisi käyttää imetyspaitoja.			
Imetystä voisi hieman peittää.			
Imetettäisiin rinnat piilossa.			
Imettäessä ei olisi täysin yläosattomissa.			
Imetys ei tulisi tehdä niin avoimesti.			
Imetys tulisi hoitaa piilossa.			
Imettäessä huomioitaisiin intymiteettisuoja.			
Imetyksestä ei tehtäisi numeroa.	Imetyksen tavallisuus		
Imetys on jokaisen henkilökohtainen asia.			
Imetyksen julkisella paikalla tulisi olla helppoa.			
Imetystä julkisella paikalla ei pitäisi hävetä.			
Imetyksen julkisella paikalla ei pitäisi haitata ketään.	Imetyksen luonnollisuus		
Imetys on luonnollinen asia.			
Imetys on puhdas ja kaunis asia.			
Imetys on normaali asia.			
Imetystä ei tarvitse piilotella.			
Imettäessä rinnat saavat näkyä.			
Imetettäisiin diskreetisti.	Imetyksen hienovaraisuus		
Imetys tulisi hoitaa hillitysti, eikä sitä tarvitse korostaa.			
Imettäisiin huomaamattomasti.			
Imetys tulisi hoitaa asiallisesti.			
Imetys tulisi hoitaa tyylikkäästi.			
Imetys tulisi hoitaa siististi.			
Imetystä ei tarvitse mennä tekemään saniteettitiloihin.			

Jos kauppakeskuksessa ei ole imetyshuonetta, imettää saa missä haluaa.	Hyväksyttävät imetyspaikat	Ajatukset imetyspaikoista	
Imettäessä ei tarvitse poistua julkisesta tilasta.			
Imettää saa missä vaan.			
Imetys ei katso aikaa eikä paikkaa.			
Esimerkiksi kahvilan sivupöydässä voi imettää.			
Imetys sopii puistoon.			
Imetys ei sovi ihmisten keskelle, vaan se kuuluisi tehdä sivummalla.	Ei-hyväksyttävät imetyspaikat		
Ei sovi imettää kassajonossa.			
Imettämistä ei sovi alkaa tehdä tässä. (kauppakeskus)			
Imetys katsoo aikaa ja paikkaa.			
Imetys ei sovi esimerkiksi kauppakeskukseen.			
Imettäminen julkisesti hämmentää.	Julkisen imetyksen herättämät negatiiviset tunteet	Imetykseen suhtautuminen	
Imettäminen koetaan seksuaaliseksi.			
Imettäminen koetaan epämiellyttäväksi.			
Ei mielipidettä asiaan.	Imetykseen ei mielipidettä		

Liite 3

Sisällönanalyysi – Millaiseksi ihmisten imetyksenteet koetaan

Pelkistykset	Alaluokat	Yläluokat	Pääluokka
Pääasiassa asenteet ovat positiivisia.	Positiiviset asenteet	Asenteet julki-imetystä kohtaan	Millaiseksi ihmisten imetyksenteet koetaan?
Asenteet koetaan aika hyväksi.			
Asenteet koetaan positiivisiksi.			
Asenteet koetaan myönteisiksi.			
Koetaan, että ne ovat OK.			
Asenteet koetaan suvaitsevaisiksi.	Liberaalit asenteet		
Asenteet koetaan aika vapaiksi.			
Asenteet koetaan liberaaleiksi.			
Asenteet koetaan salliviksi.			
Ei osata sanoa, koska ei vaikuta omaan elämään.	Neutraalit asenteet		
Arjessa asenteita ei juurikaan mietitä.			
Asenteet koetaan neutraaleiksi.			
Ei ole kohdattu negatiivista asennetta.			
Julki-imetys puheenaiheena koetaan turhaksi.			
Mielipiteet koetaan jakautuneiksi.	Jakautuneet asenteet		
Asenteita on paljon vastaan sekä puolesta.			
Julki-imetystä kohtaan osalla on konservatiiviset mielipiteet.			
Asenteita on molempia.			
Koetaan, että ihmisten asenteet ovat kaksinaismoraalisia.			
Koetaan, ettei asenteilla ole kultaista keskietä.			
Asenteet julki-imetystä kohtaan koetaan erilaisiksi.			
Osan mielestä saa imettää missä vain ja osa ei hyväksy julki-imetystä.			

Osa vieroksuu julki-imetystä ja osa on suvaitsevampia.			
Asenteet koetaan aika negatiiviseksi.	Negatiiviset asenteet		
Asenteet koetaan nipottaviksi.			
Asenteet koetaan turhan rankaksi.			
Asenteet koetaan skeptisiksi.			
Imetystä julkisella paikalla koetaan on ennakkoluuloja.			
Asenteita on imetystä vastaan.			
Asenteet koetaan varautuneiksi.			
Asenteet koetaan kärjistyneiksi.	Kärjistyneet asenteet		
Julki-imetyksestä on ääripäiset asenteet.			
Osalla on radikaaleja mielipiteitä julki-imetyksestä.			
Koetaan, ettei asiaan ole neutraalia suhtautumistapaa.			
Ei mielipidettä asiaan.	Ei mielipidettä		
Mediassa nousee suuria tunteita ja siellä tunteet kuumenevat.	Median vaikutus	Julki-imetykseen vaikuttavat perspektiivit	
Imetys on aiheuttanut sosiaalisessa mediassa levottomuutta.			
Media vaikuttaa ihmisten asenteisiin.			
Julkisuudessa nousee kärjistyneet mielipiteet.			
Aihe nostettu julkisuudessa esille.			
Imetys on nostettu aiheena pintaan mediassa.			
Mainoksissa rintoja näkee vähän väliä.			
Media rajaa, että rinnat hyväksytään, mutta imetystä ei. Ihmiset järkyttyvät huomattaessaan rintojen oikean tarkoituksen.			
Julkisuuden henkilön mielipiteillä vaikutusta imetysasenteisiin.			
Julkinen keskustelu vaikuttanut asenteisiin negatiivisesti.			
Mediassa asenteet on jakautuneet "raivo-kyllä" ja "raivo-ei:hin."			

Se miten asiasta puhutaan vaikuttaa ihmisten asenteisiin.	Kulttuurin vaikutus		
Britanniassa julki-imetystä näkee enemmän kuin Suomessa.			
Lähipiirin asenteilla koetaan olevan vaikutusta.			
Suomi on mielensäpahoittajien maa. Aina joku pahoittaa mielensä.			
Suomesta on tullut monikulttuurisempi, joka näkyy erilaisina asenteina.			
Koetaan, ettei mielipiteet ole kovin suvaitsevaisia Suomessa.			
Nuorempien asenteet avoimempia.	Ikäluokkien asenne-erot	Julki-imetyksen asenne-erot	
Imetyksestä on kriittisiä asenteita konservatiivisista ikäluokista.			
Vanhempien ihmisten asenteet eivät ole niin suvaitsevaisia kuin nuorten.			
Miehille ei välttämättä henkilökohtainen aihe.	Naisten ja miesten väliset asenne-erot		
Naisten asenteet koetaan hyväksyvämmiksi kuin miesten.			
Koetaan, että miesten on vaikeampi hyväksyä julkista imetystä.			
Jos on omia lapsia, asenteet koetaan positiivisiksi.	Äitien ja lapsettomien asenne-erot		
Äidit myönteisiä, lapsettomat ajattelevat eri tavalla.			
Asenne on riippuvainen siitä, onko äiti imettänyt vai ei.			
Asenteet koetaan nykypäivänä vapaamielisemmäksi kuin aikaisemmin.	Asenteiden muutos positiivisempaan suuntaan.	Julki-imetyksen kehittyminen	
Asenteet koetaan vähän avoimempina kuin ennen.			
Myönteiset asenteet ovat kasvamaan päin.			
Koetaan, että asenteet muuttuvat jatkuvasti.			
Koetaan, että asenteissa on parannettavaa.	Parannettavaa julki-imetysasenteissa		
Asenteet voisivat olla paremmat.			
Koetaan surulliseksi, että tarvitsee tehdä kyselyä asiasta, jonka pitäisi olla luonnollista.			

